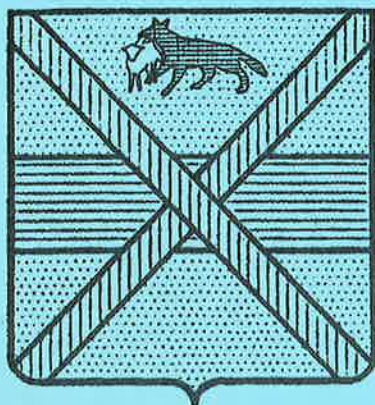

Berla

Heemkundige kring
voor

Meise
Oppem
Wolvertem
en omgeving

Brusselsteenweg 73
1860 Meise

Berla is aangesloten bij

Vlaams Centrum voor Volkscultuur

VLAAMSE
CONTACTCOMMISSIE
MONUMENTENZORG

België-Belgique

P.B.

1860 Meise

2/2918

Afgiftekantoor: 1860 Meise

Jacobs Achilles
Jan Van den Eyndelaan 12
1860 Meise

Driemaandelijks tijdschrift

Nr. 87 - Maart 2007

BERLA

VZW

Heemkundige Kring voor
Meise – Oppem – Wolvertem en omgeving

- Zetel van de kring : Brusselsesteenweg 73, 1860 Meise
- Raad van Beheer :
* Ere-voorzitter: Raoul Moyson
* Voorzitter: Michel Van den Broeck
* Secretaris: Peter Carrière
* Penningmeester: Wim Van Campenhout
* Beheerders: Raymond Moreau, Jan Verbelen
- Tijdschrift :
verschijnt driemaandelijks
jaarabonnement en lidgeld 9 euro
losnummer 3 euro
betaling via rekening 001-1189490-55
redactie-coördinatie: Raymond Moreau
de auteurs zijn verantwoordelijk voor hun bijdrage
- Bibliotheek en archief :
De Snipper (lokaal 3) - Brusselsesteenweg 73
1860 Meise
Toegankelijk :
* 1ste woensdag van de maand van 14u tot 17u
* 3de dinsdag van de maand van 20u tot 22u
behalve op feestdagen en in juli & augustus
- Contacten :
Michel Van den Broeck 015 71 53 31
Peter Carrière 015 71 03 00 of
02 269 29 52
- Website : <http://www.geocities.com/athens/acropolis/6661/>
E-mail : berla53@hotmail.com

Berla verzamelt

- alle documenten over de gemeente Meise en omgeving zoals oude weekbladen, persknipsels, foto's, affiches, zichtkaarten, landkaarten, ...
- alle documenten over inwoners van Meise zoals doodsprentjes, familiearchief, kavelbrieven, foto's, notariële akten, ...
- alle voorwerpen in verband met ambachten en stielen van vroeger, boerenalaam, leefmilieu een gewoonten van onze voorouders

Werp niets weg, contacteer eerst Berla

**I
N
H
O
U
D**

Editoriaal	4
Jan Hammenecker te Westrode (1927 - 1932)	5
De bende van Jongbloedt in Imde	15
Historische nota's over de parochie Rossem	21
Register der dopen - Rossem-Wolvertem	28

nr. 87 - Maart 2007

E D I T O R I A L

TEN GELEIDE

In het kader van de "Nacht van de Geschiedenis" op dinsdag 27 maart a.s., in samenwerking met het Davidsfonds, nodigt BERLA zijn leden uit op de voordracht over het ontstaan van de Brusselse restaurants, om 20 uur in "t Moment" aan de Brusselsesteenweg te Meise. Het belooft een "smakelijke" avond te worden!

Gastauteur **Frans HOLEMANS** zet in dit nummer de omgang van Jan Hammenecker met de mensen van Westrode en met zijn kunstvrienden in de kijker en **Marc GILLISJANS** groef in het criminele verleden van de Bende van Jongbloedt in Imde.

Bouwhistoricus **Johan GROOTAERS** is uw deskundige gids op zaterdag 28 april e.k. tijdens een boeiende kennismaking met drie Leuvense abdijen en **Carinne STALLAERT** bezorgt de lezer enkele historische nota's over de parochie Rossem. Traditiegetrouw sluit **Medard MOERENHOUT** ook dit nummer af met de doopregister van Rossem.

Van wijlen **Achiel JACOBS** werden zijn bijdragen over de molens en kapellen van Meise gebundeld. Beide geïllustreerde brochures kunnen bij BERLA besteld worden. En voor wie het overschrijvingsformulier van zijn lidgeld 2007 (nog steeds 9 euro) niet kon terugvinden volgt hier het rekeningnummer

001-1189490-55

van

BERLA

Maart 2007

JAN HAMMENECKER TE WESTRODE (1927 - 1932)

Door: F. Holemans

II. Zijn omgang met de mensen van Westrode en met zijn artistieke vrienden

Hammenecker kende geen eenzaamheid in Westrode. Veel parochianen liepen in en uit. Hij kreeg bezoek van schrijvers, dichters, schilders en andere kunstenaars. Ook studenten en jonge artiesten liepen bij hem aan (26). Zelf ging hij vaak naar Mariekerke. Nooit verliet hij zijn geboortedorp zonder te gaan tot aan de Scheldedijk om te kijken naar het spel van de baren van zijn geliefde stroom.

“Moeder, ik ga nog eens naar de dijk”, zei hij. En dan kwam hij terug, stil en dromerig met wat bloempjes of riethalmen, die hij meenam naar zijn parochie.

Soms was hij vergezeld van Richard Dewachter en Tony Van Os. Ze vaarden op de Schelde, door de wind gedreven over de spiegelende gladheid van het nog zuivere water en dan weer met de roერიemen werkend om de kracht van de baren te overwinnen (27). Daarna wandelden ze langs de stoere dijken, in een mistig landschap van water en fluisterend riet, weiden vol bloemen en vruchtbare landerijen (28).

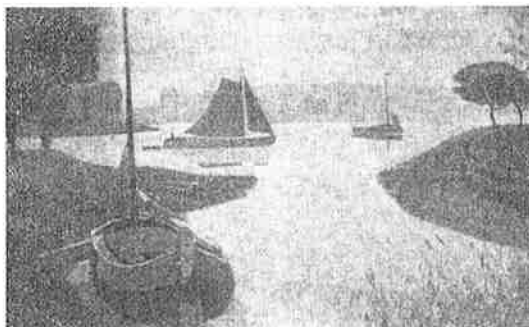
De Schelde is de achtergrond van heel zijn oeuvre. In de pastorie van Westrode, ver van zijn waterland, was zij, met haar groene dijken en hoge populieren, aanwezig in zijn studeerkamer op een grote schilderij van Tony Van Os: “Mariekerke aan de Schelde”.

Een geheel vol evenwicht. Schelde, schepen, bomen, kerk en lucht vormen een kloek geheel dat geen wijzigingen toelaat, schrijft

Hammenecker over het schilderij. De ziel van het landschap noemt hij zachtmoedig en ootmoedig (29).

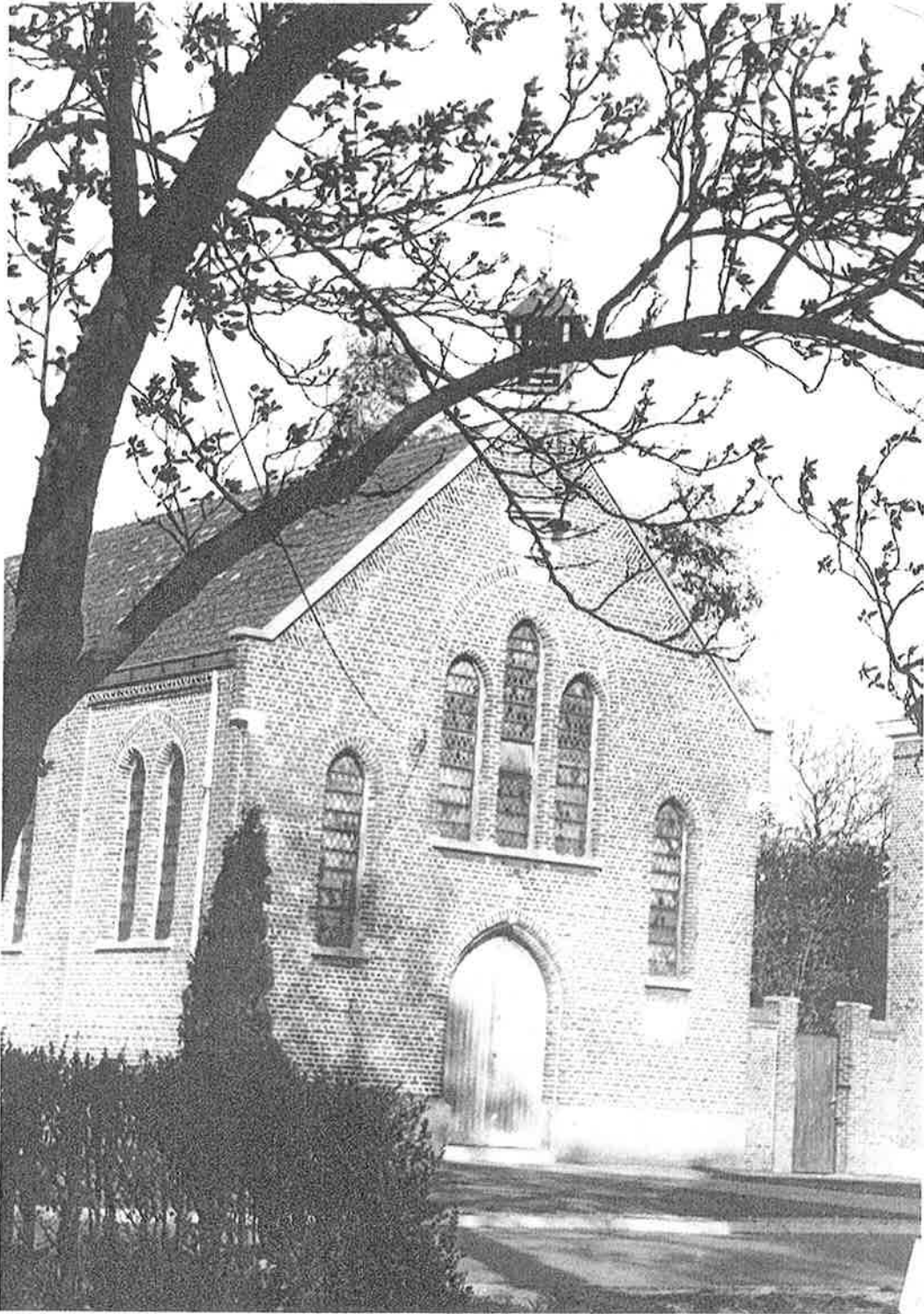
In zijn werkkamer stond ook een geboetseerde Christus-kop van de kunstenaar Jaak Van de Kamp, een pater Norbertijn van Grimbergen. Deze figuur had de kunstenaar *Sitio*, d.i. “ik heb dorst” genoemd, naar het woord dat Jezus aan het kruis stervende had uitgesproken. Elke dag “bezag en herbezag” Hammenecker dat beeld, waarbij hij inspiratie, troost en kracht vond.

Kunstwerken rondom hem beuren hem op, geven hem voldoening. Hoe graag zou hij nog de geboetseerde Sint-Franciscus willen hebben, de beeltenis van de Poverello, die hij gezien en bewonderd heeft in het atelier van Pater Van de Kamp. *Ook dat beeld zou mijn kamergezel, mijn broeder, de getuige van mijn leven moeten worden*, schrijft hij (30).

De Schelde naar een schilderij van Tony Van Os

Bijwijlen treedt hij nog op als spreker. Op 27 augustus 1928 had in Puurs een studiedag plaats voor moedertaalonderwijs. Daar sprak hij over zijn werk en, voor de aandachtige

Kerk van Westrode - Verzameling M. Van den Broeck

toehoorders, las hij eruit voor, wat hem een hartversterkend applaus bezorgde (31). Bij zijn vijftigste verjaardag (2 oktober 1928) werd de priester-dichter gehuldigd te Willebroek, waar Mgr. Cruysberghs de kanselrede hield, vol lovende woorden voor de gevierde: "De Heer heeft U de gave, van het dichterschap geschonken, waarmee gij van jaar tot jaar het geestelijk patrimonium van uw volk hebt rijker gemaakt met nieuwe schatten van schoonheid" (32).

Toen Jan Hammenecker als pastoor in Westrode aankwam, kon hij intrekken in een grote pastorie; maar het kleine parochiekerkje viel hem erg tegen.

Door een bevriend architect liet hij een plan maken voor een groter en mooier kerkgebouw. Spoedig moest hij evenwel inzien dat de fondsen voor een nieuwe kerk niet konden bijeengebracht worden (33). Hij zag dus af van zijn plan en besloot de bestaande kerk inwendig te verfraaien. Een kruisweg moest er komen, veertien staties, veertien schilderijen, die de ruimte tussen de vier muren zouden omvormen tot een kunsttempel. De taferelen van het lijdensverhaal zullen zich afspelen in het landschap van zijn geliefd Klein-Brabant, aan de Schelde (34)

en de schilderijen moeten hetwerk zijn van een degelijk vakman, een waarachtig kunstenaar. Zo ziet Jan Hammenecker het.

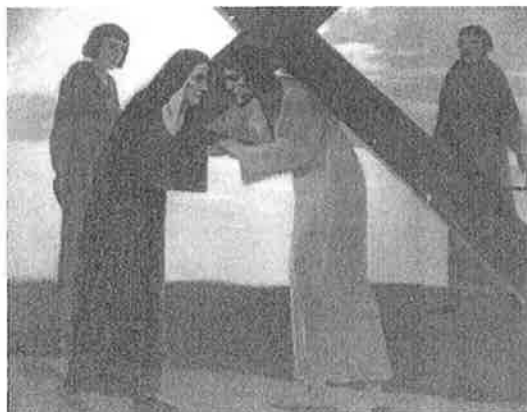
Wanneer Richard Dewachter weet krijgt van de kruisweg-plannen van Hammenecker, spreekt hij daarover met zijn vriend, de bekende schilder Tony Van Os en beiden begeven zich op weg naar de pastorie van Westrode. Een akkoord is spoedig bereikt (35). Van Os moet de ruimte en de grootsheid van het Scheldelandschap binnenbrengen in de kerk. De muren moeten wijken voor de taferelen van het lijden en de dood van

Christus, die gesitueerd worden in de ruimte en de weidsheid van het Klein-Brabantse land met zijn rivier en zijn dijken. Dat is de opdracht die de pastoor geeft aan de schilder (36).

Nog in datzelfde jaar 1928 begon de schilder aan zijn eerste kruisweg, in zijn kloeke stijl van vaste lijnen en sobere uitwerking-

Zonder breedsprakerigheid scheppende Scheldezichten een atmosfeer van religieuze wijding en deemoed door een koloriet van wit, grijs en groen, de kleuren van moeren en polderlanden waar de grond door- trokken is van water, waaruit de zon een nevel zuigt van peinzend licht. Overal gaat de aandacht uit naar de centrale figuur van de Zaligmaker, rond wie een room-gelig licht straalt van warmte en vrede. Er is geen tragiek in deze kruisweg, geen mystieke vlucht, maar een stille berusting, die de toeschouwers moet aanzetten tot het aanvaarden van de weg van het lijden, die de wet van het leven is. Zo heeft Van Os die kruisweg geschilderd voor de eenvoudige landelijke bevolking van Westrode, die erin wordt aangezet de onverschilligheid en de hardheid tegenover de medemensen te overwinnen (37).

In de elfde statie wordt een personage afgebeeld met de vage ge- laatstrekken van Jan Hammenecker. Hij zit tegen een boom, starend naar de kruisiging van de Zaligmaker (38). Bij elke statie heeft de pastoor een begeleidende tekst geschreven, een

overweging bij het uitgebeelde tafereel.

Statie na statie werden de schilderijen in de pastorie van Westrode afgeleverd door de kunstenaar, steeds vergezeld van Dewachter. In 1930 was de kruisweg voltooid.

Einde 1928 verscheen bij het Davidsfonds te Leuven de roman *Suske* van Richard Dewachter. Hij had zijn manuscript voorafgaandelijk voorgelegd aan zijn literair ervaren mentor, Jan Hammenecker, die wees op enkele zwakheden. Dewachter hield met die opmerkingen rekening wat werd op prijs gesteld door zijn mentor, die nu vol lof is over het werk. De personages "die zo waarachtig naar het leven zijn uitgebeeld, zullen mij altijd bijblijven, zolang ik leef", schrijft Hammenecker in een niet gedateerde brief. *Indien ik afgunstig mocht zijn, dan zou ik het u benijden dat gij Suske gevonden hebt: Sint-Franciscus in ons geliefd Klein-Brabant! Aan de Schelde!* (39)

Hammenecker schreef voor het boek van Dewachter een voorwoord, waarin hij handelt over de illustrator Thomas Groenendael: "Richard Dewachter heeft geluk dat hij zijn boek heeft kunnen laten illustreren door een kunstenaar, die bereikt en overtroffen heeft wat we droegen in hoofd en hart over Franciscus van Assisi" (40).

* * * * *

In april 1924 hadden Felix Timmermans, Flor Van Reeth en Ernest Van der Hallen besloten tot het stichten van hetgeen ze de Pelgrim-beweging noemden, een vereniging van katholieke, modern georiënteerde kunstenaars, die zouden pelgrimeren naar de ideale schoonheid. Er zouden twaalf pelgrims zijn, zoals er twaalf apostelen waren. De stichting met twaalf leden vond plaats in juni 1924. Tot de leden-stichters behoorden, naast de drie reeds genoemden, o.m. Gerard Walschap,

Renaat Veremans en Anton Van de Velde. Als secretaris werd de schilder Herman Deckers aangeduid. Later werd de groep uitgebreid tot een veertigtal leden met o.m. Jan Hammenecker, Jan Hallez, M.E. Belpaire, André Demedts, Marnix Gijsen, Arthur Meulemans, Albert Servaes, August Van Cauwelaert en Cyriel Verschaeve. In 1927 hielden zij van 11 september tot 2 oktober een Congres voor Katholieke Kunst en een eerste Pelgrim-tentoonstelling. Op 11 september werd de viering geopend in de Stedelijke Feestzaal te Antwerpen met de *Letterkundedag* onder leiding van Gerard Walschap. Tot de sprekers behoorde o.m. Jan Hammenecker die uitweidde over het *Veni Creator* en zijn eigen poëtische weergave ervan.

Er waren ook dagen gewijd aan de muziek en de plastische kunsten. Op 24 september werd het toneelstuk *Maskaroen* van Gerard Walschap opgevoerd met muziek van Arthur Meulemans. Op de sluitingsdag van 1 oktober werd religieuze muziek ten gehore gebracht van Renaat Veremans, Arthur Meulemans, Jos De Klerk en Marinus De Jong. Voor een bomvolle zaal, meer dan 3.000 aanwezigen, sprak Cyriel Verschaeve in de Stedelijke Feestzaal. Het leidmotief van zijn voordracht was: Wij moeten vooruit; de weg is nu gebaad (41). Dit pelgrim-congres was het hoogtepunt van de tot nieuw leven gebrachte katholieke kunst in het herlevende Vlaanderen, een hoogtepunt dat niet meer zou overtroffen worden.

Op 15 maart 1929 werd Jan Hammenecker gehuldigd en gevierd door de Pelgrims. Aan Jan Hallez die als spreker was aangezocht, stelde Herman Deckers, secretaris van de vereniging, voor zijn toespraak te wijden aan de persoon en het werk van de gevierde (42).

* * * * *

Jan Hammenecker werd in zijn laatste levensjaren steeds enger en onverdraagzamer in zijn opvattingen over de uitbeelding van de menselijke zinnelijkheid in de literatuur.

Tot die ontwikkeling hebben meerdere factoren bijgedragen: de verantwoordelijkheid die hij inzake fatsoen en zedelijkheid meende te dragen als parochieherder, de toegenomen preutsheid in de opvattingen van een deel van de samenleving, de lichtgeraaktheid van de katholieke opinie inzake openbare zedelijkheid. Al te snel meende men in die kringen perversiteit, ziekelijke obsessies en pornografie te ontwaren.

Ook onderging hij de invloed van zijn toenmalige literaire vriendenkring. Zijn goede vriend Richard Dewachter protesteerde zelfs tegen de publicatie in *De Standaard* van een lovend artikel van Pater Gielen over de roman *De Teleurgang van de Waterhoek* van Stijn Streuvels, toch een zeer katholiek schrijver. "Uit het artikel van Pieter Gielen kan iedereen opmaken dat het boek gerust door alleman mag gelezen worden en *da 's een paardenleugen*", schrijft Dewachter. Om de lezers van de krant twee klokken te laten horen vraagt hij dat ook zijn artikel over het boek van Streuvels zou opgenomen worden. Bij eventuele weigering zal hij zijn vraag herhalen en die zal dan mede ondertekend zijn door J. Hammenecker, A. Boon en anderen."

Zo evolueerde Hammenecker, onder allerlei invloeden naar streng puriteinse standpunten, die hij overtuigd en oprecht verdedigde.

In 1928 bericht Walschap aan zijn vroegere literaire mentor dat hij een roman geschreven heeft: *Adelaïde*. Hij zal hem het handschrift sturen, zodra het getypt is, schrijft hij (43). Maar de toegenomen morele angstvalligheid van Hammenecker kennende, verandert Walschap van gedacht en zendt hij het

handschrift aan Jan Hallez, waarbij hij zich bereid verklaart zijn werk niet uit te geven, als zijn vriend en medepelgrim zou oordelen dat er morele bezwaren zouden zijn. Die ziet Hallez niet en hij zet de auteur ertoe aan zijn werk uit te geven (44).

Met *Adelaïde* heeft Gerard Walschap een katholieke zedenroman willen schrijven, waarmee hij ook bij ons de katholieke literatuur wou vernieuwen naar het voorbeeld van buitenlandse katholieke auteurs als Sigrid Undset, François Mauriac en Julien Green. De hoofdfiguur Adelaïde worstelt reeds zeer jong met het probleem van de seksualiteit. Enerzijds wordt ze naar de seksualiteit getrokken en anderzijds is ze gefrustreerd en beangstigd door haar opvoeding. De stelling van het boek is, zegt de auteur, *dat hij die zijn katholiek geweten schendt, er ook aan ten onder gaat*. Het boek was tevens door zijn directe, volkse stijl een stilistische vernieuwing (45).

In *Elsevier's maandschrift* verscheen de roman in voorpublicatie, in afleveringen van januari tot mei 1929. Indien Hammenecker al zelf geen abonnement had op het maandblad, moet hij zeker door literaire vrienden op de hoogte gebracht zijn van de naar hun mening verderfelijke inhoud van de roman. Hun woorden moeten hem met leed hebben vervuld. Verlegen en verslagen om het werk van zijn goede vriend, zijn pupil, wil hij angstig en benauwd wegslopen gelijk een hagedis in een donkere spleet. In die zielennoed schreef hij het volgende gedicht:

*Gelijk een hagedisje dat ge pakt en
hetpiept
angstig, 't muiltje wijd opengesperd,
zoo benauwd en in nood
is mijne ziele: ze kriecht
alsof ze geweldig geknepen werd.. .*

*Knijp niet harder, Heer,
want ik spartel me zoo gewis als een
hagedis
tusschen uw vingeren wanhopig dood.
Laat me los! o Laat me wegsluipen
gelijk een hagedis in een donkere spleet,
tot ik weet,
ach!
Heer! dat ik mag
terug naar buiten kruipen,
en op 't zonnige barmen,
gelijk een argeloos hagedisje me warmen
van uwerbarmen! (46)*

Gelukkig voor hem waren er vrienden, die begrepen wat er aan de hand was en deden wat zij konden om te zorgen voor een verkwikken de opbeuring. Reeds was hij in maart gehuldigd door de kunstenaarsvereniging van de Pelgrims.

Half mei kon hij met Tony Van Os een lange bootreis maken over de Schelde. Met een schip dat vanuit Steendorp naar Vlissingen vaarde om zout water op te halen, maakten ze een waterreis van een hele dag en genoten van wind, zon, landschappen en rustig luieren (47).

De zon van de late lente doet hem goed en vervult hem met oplevende kracht. Na veel ebbe is er weer vloed. Hij gooit de sombere gemoedsgesteltenis van zich af, hij wil zich optillen uit zijn moeheid en nieuwe blijheid vinden. Dat herwinnen van inwendige vreugde en vitaliteit schrijft hij uit in zijn gedicht *juni*:

*Heel; ik wil zijn juni,
maand -van -zon -
Zon nog van Lente, zon al van Zomer,
mild nog, en toch al geweldig,
Juni! (...)
Juni, machtige maand:
hefboom der vruchten,
knoop van de stengels,
aar van het koren,
bloeisel, gespeende vrucht. (...)
juni, gouden mond van den morgen
sprekende klaarover U, God!(...)
Juni, onder de maanden het hart,
't geweldige harte, dat fel
met gestadigen bons 't bloed*

*stampt aller wezens vooruit
uit Lente naar Zomer en volheid (48).*

Vrienden uit Londerzeel en omgeving zochten de dichter vaak op in zijn pastorie te Westrode: Staf Van Keer~ Pieter en Jos Pas, Richard Dewachter, zijn broer Frans Hammenecker, Lode Stuyck, Willem Rosiers en nog anderen. Voor hen las de pastoor dan voor uit zijn werk. Daar in de pastorie besloten ze op een zondagnamiddag een Klein-Brabantse kunstkring te stichten, *Hooger Streven*, die de culturele verheffing van ons volk zou nastreven door de organisatie van tentoonstellingen, toneelopvoeringen, letterkundige prijskampen en door de publicatie van een tijdschrift, ook *Hooger Streven* genoemd (49). Een blij gebeurtenis voor Jan Hammenecker: een tijdschrift, waartoe hij geïnspireerd had en waarvan hij de centrale figuur zou zijn.

Het eerste nummer verscheen reeds in juli 1929 met een editoriaal van de priester-dichter, waaruit we citeren: *Het menscheijk hart is geschapen om naar het opperste Schoon te streven (...). Ik ben (...) blij, dat er iets van een kunstenaar in me leeft, ofschoon ik weet dat daaraan veel smart verbonden is (...). De kunstenaar lijdt heel veel, ook omdat hij zoo vaak alleen staat, onbegrepen en onbemind. Daarom is 't een groot geluk voor de kunstenaars van dit gewest (...) dat zij malkander hebben ontmoet en een kring hebben gesloten, waarin zij broederlijk te gader zijn gekomen (...). Een kunstenaar schept eerst en vooral, omdat hij moet, het niet laten kan, gedreven als hij wordt door een inwendige scheppingsdrang (...). Ik heb van de Kunst te veel genoten en te veel geleden om haar en al wat haar raakt niet hartstochtelijk te beminnen (50).*

Jan Hammenecker heeft regelmatig gepubliceerd in *Hooger Streven*, het tijdschrift van zijn kring, dat drie jaar bleef bestaan tot aan zijn dood.

Hij kon genieten van de schoonheid van de kunst, van Vondel, Gezelle, Van de Woestijne en Van Eeden, van de klassieke schrijvers van de Oudheid, van de groten van de wereldliteratuur. De schoonheid van religieuze gezangen en gebeden maakte hem blij.

Hij kon ook genieten van de goede dingen van de schepping. Het is bekend dat hij hield van wijn en van bier en van de lekkere vruchten van de bomen en het veld:

*Heb dank, Heer God, om de vruchten der aarde
in deze maand Juli zoo menigvuldig (...).
O boomen, o vruchten der boomen,
waar slurpt gij de stroomen
sap, dat allerwegen
monkelt me tegen.
Uit den grond, uit de lucht, uit de zon?
Uit den zegen
des Heeren, de milde bron
van sap en van zoetheid en leven (51).*

Elders verheerlijkt hij de pracht van de sterrenhemel, het licht en de zon, de Schelde en haar landschap en ook de schoonheid van het menselijk lichaam.

*Zie, daar plant Gij de twee steunhaftige,
doch gemakkelijk ophefbare voeten met hun
wonder tienvoudig sieraad van giefelijke
teenen: daarboven rijzen de fraaie beenen
langs de bevallige knieschijven omhoog,
twee ferme zuilen (...), twee
beeldhouwkundig onberispelijke stukken.*

En verder spreekt de dichter over "het kunstig vaatwerk van buik en borst; en de ronde hals,

prachtige stengel voor wat als de bloem van het lichaam is: het eerbiedwaardig hoofd met *de vleezige kin en de weelderige lippen en den gevlerkten neus en de malsche vlakten der wangen en daarboven, effen als het uitspansel en rein als een besneeuwde bergkruin, het edele voorhoofd (...).*

Gij zelf; o God, hebt het menschefijk lichaam versterkt met het bolwerk van de nagelen en de beschutting van het haal. Zoo waart Gij bezorgd, o Heel; om uw beeldhouwkundig meesterstuk: het lichaam van den mensch (52).

Jules Persyn, Filip De Pillecyn en Herman Mertens hebben Jan Hammenecker verheerlijkt als mysticus. Maar juist omwille van zijn gehechtheid aan de aardse schoonheid konden anderen als Jozef MuIs in hem geen mystieke ziel ontwaren. Zijn hangen aan het nabije zichtbare en zijn streven naar het verre onherkenbare konden bij hem niet tot evenwicht gebracht worden, oordeelt Jozef MuIs (53).

Op 23 augustus 1929 overleed de grote dichter Karel Van de Woestijne. Jan Hammenecker heeft deze dichter; die verscheurd werd door felle zinnelijkheid en anderzijds mystiek verlangen, gedurende heel zijn leven bewonderd. Van de Woestijne schreef met waardering over het werk van Hammenecker. Zij kenden elkaar en vriendschap verbond hen (54). In zijn brief met rouwbetuiging aan de weduwe herinnert Hammenecker aan zijn vroeger bezoek. Zijn verzekering dat hij samen met al zijn parochianen de volgende zondagsmis zal opdragen tot nagedachtenis van de overledene, getuigt van zijn vriendschap (55).

Jan Hammenecker bleef niet afwezig van het gemeenschapsleven. Van 22 tot 29 september vond in Londerzeel de eerste tentoonstelling plaats van schilder- en beeldhouwwerk,

ingericht door de kring *Hooger Streven*.

Tot de exposanten behoorden gekende kunstenaars zoals Tony Van Os en Edward Van Esbroeck naast amateur-schilders en leden van de kunstkring die te voorschijn kwamen met hun beste werk. Jan Hammenecker trad op als spreker zowel bij de opening van de tentoonstelling in het gemeentehuis als op het sluitingsfeest in een zaal van de parochie (56).

Ondertussen ging hij graag om met zijn parochianen, voor wie zijn deur altijd openstond.

Over zijn dagelijkse gang van de pastorie naar de kerk voor het opdragen van de vroegmis schreef hij een gedicht:

*Het licht verrijst... De boomen leven,
't licht is hun leven.*

*Mijn ochtendstond, mijn gouden dag
is, Heel; Uw liefde-lach (57).*

Vlaanderen had toenmaals nog een sterke levenskracht met een gezonde demografische situatie. In 1928 had Hammenecker in zijn kleine parochie 20 doopsels en 8 overlijdens, in 1929 resp. 23 en 13 (58).

Hij leeft mee met de mensen, staat de stervenden bij, troost de familie en schrijft een gedicht voor het doodsprentje. Veel gewone mensen kwamen bij hem om raad en hulp. Altijd hielp hij waar hij kon, altijd bereid om weg te geven wat hij bezat.

Alle maanden droeg hij, vergezeld van zijn misdienaar, de communie bij oude en zieke mensen. Bij berechtingen ging het er plechtig aan toe De misdienaar ging voorop en zijn belletje klingelde om de mensen te verwittigen van de voorbijgang van de priester met de H Olie en het Allerbeiligste waarvoor zij knielden Het was een tocht langs hobbelige kasseistraten en stoffige, soms slijkerige zandwegen Zijn dagelijkse morgenmis duurde

nooit lang; de zondagspreek was kort, maar uitgesproken met woorden die men niet vergat. Hij preekte toen in Westrode, de laatste jaren van zijn leven -op stille, zachte toon, terwijl zijn ogen schouwden in een verre droomwereld

De laatste zes weken vóór de plechtige communie bereidde hij de dorpskinderen voor in de parochiekerk, 's morgens voor de school begon.

Zo wat om de tien jaar werd in de parochie een volksmissie georganiseerd, een soort van religieuze mobilisatie, waarbij de parochianen werden herschoold en bijgewerkt in de christelijke lering Van 2 tot 12 november 1929 werd de volksmissie in Westrode gepredikt door Pater A. Debast van de Congregatie van de H. H. Harten Later herinnerde zijn misdienaar zich nog steeds dat de pater met zijn vuist op de preekstoel sloeg en sprak over het vagevuur en de hel die de zondaars bedreigde (59)

Hammenecker was bijzonder gehecht aan het Christus-beeld van Jaak Van de Kamp, dat hij in 1924 verworven had

*Gij weet, schreef hij later, hoezeer ik dien
Christus vereer en lief heb en gemaakt heb
tot den getuige van al mijn denken en doen
Mijn Excubiae zijn anders niets dan mijn
waken bij dat beeld (60)*

Maar de wereld wou hem achterna en aardse beslommingen en verlokkingen maakten dat de lijdende Christus, zichtbaar gemaakt in dat beeld, zo na verzwonden was uit zijn gedachten Uit dat wereldse dal wil hij terug opstijgen Was het de volksmissie, die ook hem aangreep? In november drukt hij, in een van zijn zeldzame geilichten uit die periode, zijn verlangen uit naar mystieke eenheid met zijn goddelijke Verlosser

*Laat mij van-her u zoo beminnen,
dat ik niet harder kan
Laat 't spel der adellijke Minne,
Beminde, weer beginnen!
Waar leef ik anders van?
Ik ben Uw visch. Ach Laat niet vangen
dien visch, uw armen dwaas,*

die (vreemd genoeg!) kan nog verlangen
te happen en te hangen
aan 't toch nog lokkend aas!
Hou mij zoo diep, dat ik niet meer wete,
wat buiten Minne bestaat,
dat ik niet wete, God, niet wete
dat aas er is en bete,
waarbij de Minne vergaat! (61)

Wordt voortgezet.

Noten

- (26) AMVC, rede uitgesproken door door Fr. Van Assche tijdens een Hammenecker-viering te Westrode op 1 oktober 1978.
- (27) L. MAEREVOET, *Jan Hammenecker en de Schelde*, in: *Toerisme*, 15 (16 april 1936), blz. 275-285.
- (28) R. DEWACHTER, *Elckerlyc antwoordt*, Tielt, s.d., blz. 99.
- I. MULS, *De krans van lauriel*; Tielt, 1945, blz. 183; I. HAMMENECKER, Tony Van Os, in: *Hooger Streven*, 1 (1929-1930), blz. 53-56.
- (30) I. HAMMENECKER, *Kunstenaar Jaak van de Kamp, 0. Praem.*, in: *Hooger Leven*, 2 (8 juli 1928), blz. 875.
- (31) *De Standaard*, d.d. 27 augustus en 1 september 1928.
- (32) K. CRUYSSBERGHS, *Op den kansel, II*, Averbode, 1936, blz. 340-349.
- (33) M. VAN DEN BROECK, *De Scheldekruiweg van Westrode*, gepolykopicieerd, s.l., 1989, blz. 3.
- (34) G. VAN DEN BOSSCHE, *Jan Hammenecker (1878-1932). Het lijden als sleu- tel tot zijn literair werk*. Licentiaatsverhandeling, Leuven, 1989, blz. 16.
- (35) R. DEWACHTER, *Zo is het gebeurd*, Sint-Amands, 1975, blz. 120.
- (36) P. PAS, *De laatste levensjaren van Jan Hammenecker*; in: *De Autojoerist*, 10 (1 oktober 1957), blz. 1193.
- (37) I. HALLEZ, *Tony Van Os*, in: *De Pelgrim*, 2 (december 1931), blz. 76-78. (38) M. VAN DEN BROECK, *De Scheldekruiweg, a.w.*, blz. 6.
- (39) AMVC, brief van I. Harnnenecker aan R. Dewachter, niet gedateerd.
- (40) R. DEWACHTER, *Suske*, Leuven, 1928. Voorwoord van I. Harnnenecker, blz. 5-6.
- (41) Zie het tijdschrift *Vlaanderen*, 19 (mei-juni 1970), nummer gewijd aan de Pelgrimbeweging.
- (42) De datum van 15 maart 1929 blijkt uit een niet gedateerde brief van Herman Deckers aan)an Hallez. (AMVC, D 2355 B). *Boekengids*, 7 (januari 1927), blz. 14-15 kondigt deze voordracht aan voor 15 februari 1929.
- (43) G. WALSCHAP, *Brieven 1921-1950, a.w.*, blz. 146-149, brief van Walschap aan Harnnenecker (waarschijnlijk d.d. 19-8-1928).
- (44) A. WESTERLINCK, *Gesprekken met Walschap*, eerste deel, Hasselt, 1970, blz. 63-64.
- (45) *Idem*, blz. 52-63.
- (46) J. HAMMENECKER, *Gelijk een hagedisje*, in: *Hooger Streven*, I (1929-1930), blz. 77.
- (47) AMVC, briefkaart van Tony Van Os aan Jan Hallez, dd 12 mei 1929 (afstem-peling).
- (48) J. HAMMENECKER, *Juni*, in: *Hooger Leven*, 3 (16 juni 1929), blz. 758
- (49) S. VAN KEER, *Bij den ingang van onzen denfenjaargang*, in: *Hooger Streven*, 3 (1931-1932), blz. 17-18; P. PAS, *Bij het heengaan van onzen geestelijken vader en grooten bezielel*; iw *Hooger Streven*, bijvoegsel bij het nummer van juni 1932, blz. 209-210.
- (50) J. HAMMENECKER, *Ter inleiding*, iw *Hooger Streven*, I (1929-1930), blz. 1-4.
- (51) *Idem*, *Juli*, iw *Hooger Streven*, '2 (1930-1931), blz. 8
- (52) *Idem*, *Lof van het bestaan*, iw *Onze Jeugd*, 7 (1926), blz. 229-232
- (53) J. MULS, *Jan Hammenecker; dichter der Schelde*, in: *Koninklijke Vlaamsche Academie voor taal- en letterkunde Verslagen en mededelingen*, 1929, blz. 1117-1118
- (54) K. VAN DE WOESTIJNE, *Jan Hammenecker; Excubiae Gery Helderenberg, Lente-hemel*, in: *Verzameld Werk Vijfde deel*, Brussel, s.d blz. 633-639
- (55) AMVC, brief van Jan Hammenecker aan Mevrouw Karel Van de Woestijne, d.d. 3 september 1929
- (56) (P. PAS), *Beknopt verslag over defeestelijkheden ingericht te Londerzeel van 22 Sept. tot 6 Octobel*; in: *Hooger Streven*, I (1929-1930), blz. 90-92
- (57) J. HAMMENECKER, *Een boodschap*, iw *Hooger Leven*, 3 (1931-1932), blz. 19-2L
- (58) HAW, lijst van de doopsels en van de overlijdens te Westrode
- (59) AMVC, rede uitgesproken door Fr Van Assche, a w., (noot 26). HAW, gedachtenisprentje van de H. Missie
- (60) J. HAMMENECKER, *Kunstenaar laak van de Kamp, a. w.*, blz. 875. (61) *Idem*, *Christe "sitio"*, in: *Hooger Streven*, I (1929-1930), blz. 157.

DE BENDE VAN JONGBLOEDT IN IMDE

Door: M. Gillisjans

Bron : R.A. Anderlecht : inv T 56 : Hof
van Assisen , serie I, 1733

De feiten speelden zich af in het jaar X der Franse Republiek op het pachthof van Jan Baptist Van Humbeeck. Het dossier is een zeer lijvig bundel van 5 cm dikte en handelt niet alleen over de roverij van deze bende te Wolvertem maar eveneens over hun roverij in de streek tussen Antwerpen, Mechelen, Brussel o.a. te Humbeeck, Wemmel, In totaal werden er 23 getuigen opgeroepen maar we behandelen hier alleen de rechtzaak in verband met hun rooftocht te Wolvertem. Door gebrek aan tijd hebben we in deze berg papieren de strafmaat niet kunnen terugvinden. Wel vonden we de uitspraak van de jury waarin de betichten op 19 punten werden schuldig bevonden.

We starten met zes getuigenverklaringen afgelegd op 17 Brumaire X (8 11 1801) voor Corneille Hendrickx, vrederechter en officier van politie van het kanton Grimbergen die schrijft op eigen initiatief en zonder bevelschrift gekomen te zijn om proces-verbaal op te maken op de plaats van de misdaad die plaatsvond in de nacht van 27 op 28 Vendémiaire X (19 op 20 oktober 1801) op het pachthof gezeid het pachthof aan de vijvers van Imde.

17 Brumaire X (8 11 1801) :

Jean Van Humbeeck , 59 jaar, geboren en wonend op het pachthof verklaart in betreffende nacht rond middernacht een stamp op de deur te hebben gehoord en kort daarna een tweede slag. De schrik overviel hem en hij kwam aan het venster dat afgesloten was met luiken en dat ongeveer vier voet hoogte boven de grond

zat. Op zijn vraag wat ze moesten, antwoorden twee à drie mannen dat ze gekomen waren met de gendarmen in opdracht van de vrederechter, om de aanwezige conscrits te komen oppakken. Van Humbeeck vroeg hen het order te laten zien waarop ze begonnen te tieren en te vloeken waarop hij uit de kamer naar de zolder vluchtte en hier een venster uitzijnde op de mestvaalt opende en om hulp en bijstand riep. Hij vervolgt : het was toen dat een van de rovers naar mij schoot zodat ik me terugtrok en zweeg. Een kleine, bleke persoon, 30 jaar, met korte bleke vest, de wangen zwart gemaakt, kroop door de venster met een brandende lantaarn en een sabel in zijn hand. Op zijn vraag waarom ik zoveel lawaai maakte antwoordde ik dat ik bang was waarop hij zei dat hij mijn hoofd zou afslagen en mij door het hart zou steken. Ik smeekte hem om genade en zei dat ik hem zou geven wat ik had. Hij nam mij toen bij de kraag en ik moest mee naar beneden. Hij sloot mij op in de kelder in ik hoorde ze dan bezig in de keuken. Ze praatten Frans. Later kwamen nog bij mij mijn vrouw, de dienstmeid, de vier knechten en ons nichtje. Ze vroegen mij of ik de pachter was wat ik bevestigde, waarop ze zeiden dat ze mij nog zouden spreken. Nadat het na anderhalf uur was stilgeworden brak ik uit de kelder en vond de eikenkast opengebroken waaruit ze 800 à 900 francs in papieren geld en al het zilvergeld hadden geroofd ; ook het geld van de knechten, een gouden ring, het gouden kruisje van mijn vrouw, twee paar zilveren gespen gemarkeerd met L.V.H., een zilveren tabaksdoos met de initialen I.V.H. Verder volgt dan een opsomming van alle kledingstukken die nog gestolen waren. Op

vraag van de vrederechter vanwaar hij met dit geld kwam antwoordde hij dat dit afkomstig was van de verkoop van een paard op 24 Vendémiaire te Brussel aan Van der Slagmolen.

Anne Catharine Lacoste, 22 jaar, dienstster, geboren en wonend in Wolvertem verklaart in bewuste nacht twee mannen met zwartgemaakte gezichten gezien te hebben, ze droegen een lantaarn waarin een kaars brandde en hadden een sabel in de hand. Ze zijn op mijn kamer gekomen die boven de kelder is en ik moest mee naar de kelder nadat ik mijn bovenkleed en rok had aangetrokken ; ze vroegen of ik de dochter van de pachter was waarop ik zei : neen, de dienstster. Ik heb toen niets meer gehoord en in de kelder waren toen mijn meester, de meesteres en de knechten.

Pierre Antoine De Mars, 26 jaar, knecht, geboren te Wolvertem sliep op het ogenblik van de feiten in de paardestal en hoorde slagen op de deur. Hij kroop op de zolder en zag iemand met een sabel en een lange jas rondlopen op het erf ; ik zag dat ze Jean en Louis De Boeck hadden gepakt en ze zegden dat de gendarmen hen zouden ophangen. Ik verstopte mij bij de paarden waar ze mij vonden en dreigden mij met de sabel te doden ; ik kroop onder de kribbe waarop de ene mij enkele stampen gaf en met zijn sabel op het achterste van de paarden sloeg (opdat ze zouden opzijaan). De andere was gewapend met een pistool en leidde mij naar de kelder ; hij omarmde mij en zei in het vlaams dat ik niet bang moest zijn. Er waren nog twee knechten in de kelder.

Jean De Boeck, 17 jaar, geboren in Londerzeel, verklaart in de stal te hebben geslapen en gebonk te hebben gehoord en even later een geweerschot. Hij hoorde de pachter om hulp en bijstand roepen en zag mannen met zwartgemaakte gezichten en een sabel en een lantaarn in de hand. Hij geeft nu verder een summiere beschrijving van hun kleding. Toen ze in de stal waren

vroeg de kleine mijn leeftijd en daarop zeiden ze dat ze mij moesten hebben en ze vroegen dan aan Louis naar de meesterknecht, want die moesten ze doden. Louis zei dat de meesterknecht deze nacht niet bij hen geslapen had. We moesten opstaan en meegaan naar de kelder waar ze ons opsloten en waar reeds onze meester, de meesteres en de dienstster zaten. Na anderhalf uur hoorden we niets meer en de meester brak de deur open en vond zijn kast opengebroken. De venster was stukgeslagen.

Jean Louis De Boeck, 15 jaar, geboren in Londerzeel, sliep op de zolder toen hij hoorde kloppen en slaan en de meester kwam toen ook op zolder om hulp en bijstand te roepen waarop er naast hem werd geschoten. Kort daarop kroop een tamelijk klein iemand door het venster met een lantaarn en een sabel in de hand en hij sloeg hiermee verschillende keren op mijn meester. Ik moest ook naar beneden komen en ze sloten mij op in de kelder waaruit we na anderhalf uur zijn vrijgekomen.

Anne Catherine Van Humbeeck, 10 jaar, geboren te Imde en nichtje van de pachter woonde bij de pachter in en sliep bij de dienstster boven de kelder toen ze in de nacht geklop hoorde en twee mannen in haar kamer zag komen. Ze stopte zich onder het deksel van het bed en nadat de dieven de dienstster hadden weggedaan kwamen ze terug om haar koffer te stelen ; ze bemerkten mij en zeiden mij iets aan te trekken en naar de kelder te gaan waar de anderen reeds waren opgesloten. Na enige tijd is de meester uitgebroken.

Jean Baptiste Van Humbeeck wilt er nog aan toevoegen dat hij 's anderendaags 's morgens voor de deur een balk van wel 12 à 13 voet lang vond en die François Lettens met een paard is komen halen omdat die balk kwam van de afsluiting van zijn erf gelegen in het midden van de weg van Wolvertem naar Imde.

François Jacobs, 34 jaar, uurwerkmaker, wonend te Wolvertem. Van hem vonden we geen getuigenis terug.

22 Brumaire X (13 11 1801) : 10 uur

Krachtens een bevelschrift van 17 Brumaire is de pachteres verschenen voor de vrederechter van Grimbergen om haar relaas te geven van de feiten, opgetekend in het proces-verbaal van 17 Brumaire.

Catherine Verrijcken , 37 jaar, echtgenote van Jean Baptiste Van Humbeek, pachter op het pachthof gezeid het pachthof aan de vijvers. Ze verklaart in de nacht van 27 op 28 Vendémiaire om middernacht te zijn wakker geworden en twee keer geklop op de deur te hebben gehoord. Haar man die bij haar in bed lag is opgestaan en gaan kijken. Op zijn vraag wat er aan de hand was antwoordde men hem dat ze gestuurd waren door de vrederechter met de gendarmerie om de jongelingen die bij hem waren voor de conscriptie te komen arresteren en op het wederwoord van haar man dat ze zich herkenbaar en toonbaar moesten maken begonnen ze met grote sabelhouwen het venster kapot te slaan en de ruiten te breken zodanig dat het glas op mijn voeten viel. Mijn man liep naar de zolder om hulp en bijstand te roepen. Ik zag daarna iemand met een lantaarn en een sabel op het vensterkozijn kruipen toen ik plots een gewerschot hoorde waarvan ik het mondingsvuur zag. Dit individu zat toen op de zolder en kwam naar beneden en ik hoorde de kelderdeur openen en terug afgrendelen. Ik hoorde dat ze de dienstster uit haar kamer haalden en dat ze deze ook in de kelder sloten. Toen zijn ze mijn slaapkamer binnengekomen en ik zag hun gezichten die zwart gemaakt waren en ze zeiden dat ze nu zijn pachteres moesten hebben. Het was een grote en een heel kleine persoon die beiden een lantaarn droegen en een sabel in hun hand hadden.

De kleinste zei dat ze niet moest vrezen, dat ze haar niets kwaads zouden aandoen. De pachteres geeft nu een zo nauwkeurig mogelijke beschrijving van hun klederen. En dan vroegen ze waar de knechten conscrits waren. Ik antwoordde : in de stal, en toen sloten ze mij op in de kelder bij de pachter. Enige tijd daarna kwamen de vier knechten en ons nichtje er ook nog bij. Ik hoorde ze frans spreken en na anderhalf uur werd het stil in huis. Mijn man brak de kelderdeur open ; in onze kamer was de kast opengebroken en alles wat erin lag en dat ik reeds opgesomd heb, was weggenomen.

28 Pluviose X (17 2 1802) :

Zitting ter herkenning van de gestolen goederen, bewijsstukken gevonden op de betichten bij hun arrestatie te Boom.

Er verschijnen Catherine Verrijcken, geboren te Wolvertem ; Antoine De Mars, geboren te Meuzegem, knecht ; Jean De Boeck en Jean Louis De Boeck, beiden geboren te Imde ; Anne Catherine Lacost, geboren te Wolvertem.

Catherine Verrijcken herkent het n° 10 als zijnde het uurwerk bij haar gestolen als zijnde van haar knecht Antoine De Mars.

De Mars herkent zijn uurwerk en het sleuteltje dat erbij is, des te meer omdat hij het al twee jaar in bezit had.

Jean en Jean Louis De Boeck herkennen ook het uurwerk van De Mars.

De dienstster Lacoste herkent in stuk n° 9 haar mes omdat ze beschreef dat er aan haar mes ook een stukje van het lemmet afgebroken was.

Allen verklaren dat de binders een lantaarn hadden zoals het stuk genummerd met n° 4 .

De getoonde sabels kunnen ze niet herkennen.

4 Brumaire XII (27 10 1803) :

Is een stuk - genummerd met 123 - uit het proces waarin de getuigen (hieronder

vernoemd met de nummers 1 tot 8) door de deurwaarder worden opgeroepen om op 15 Brumaire XII (7 11 1803) om 8 uur aanwezig te zijn op het *Tribunal Criminel* te Brussel voor de *Jury de Jugement* om gehoord en ondervraagd te worden omtrent de feiten van beschuldiging ten laste van Carnas, Simonis, Jongbloed en Van Hoyvorst. De deurwaarder schrijft ook in zijn verslag dat hij copie van de 8 dagvaardingen heeft achtergelaten in handen van de pachteres Verrijcken en dat hij haar vertelde dat bij niet verschijnen voor de Jury ze zullen gestraft worden zoals de wet voorziet.

16 Brumaire XII (8 11 1803) :

Is het stuk genummerd 130 waarbij voor de rechter en twaalf gezworenen, uitmakende de *Jury de Jugement* van het *Tribunal Criminel du Département de la Dyle* , zetelende te Brussel, de volgende betichten verschijnen :

Adrien Carnas, 28 jaar, geboren in Antwerpen, kaartenmaker en kleermaker
Jean Augustin Simonis, 38 jaar, geboren in Antwerpen, voden-en ijzerverkoper
Chrétien van Hoyvorst, 29 jaar, geboren te Mechelen, kleermaker
Pierre Joseph Jonghbloedt, 50 jaar, geboren te Antwerpen, schoenmaker

De getuigen waren :

1. Jean Van Humbeek, 60 jaar, pachter te Wolvertem
2. Catherine Verrijcken, 40 jaar, pachtes, echtgenote van 1.
3. Anne Catherine Lacoste, 24 jaar, dienstverbljvend te Wolvertem
4. Anne Catherine Van Humbeek, 12 jaar uit Wolvertem
5. Pierre Antoine De Mars, 28 jaar, knecht uit Wolvertem
6. Jean De Boeck, 18 jaar, knecht uit Wolvertem
7. Jean Louis De Boeck, 16 jaar, knecht uit Wolvertem

8. François Jacobs, 34 jaar, uurwerkmaker uit Wolvertem

Stuk 125 van dezelfde dag is de verklaring van de jury in 19 punten. Er wordt aangehaald dat er in de nacht van 27 op 28 Vendémiaire X roof is geweest van papieren effecten en zilvergeld bij Jean van Humbeek uit Wolvertem.

Carnas, Simonis en Van Hoyvorst worden beticht de uitvoerders ervan te zijn geweest en schuldig te worden bevonden aan diefstal met de intentie te stelen.

Jonghbloedt wordt aanzien als het brein, die stal met de intentie van te stelen ; met geweld ; met geweld tegen mensen ; door een venster te zijn gekropen ; een kast te hebben opengebroken ; bij nacht de feiten te hebben gepleegd ; drager geweest te zijn van een vuurwapen ; gebruik te hebben gemaakt van een vuurwapen ; binnengebroken te zijn door middel van wapens.

Er worden drie soorten misdrijven in de strafwetgeving genoteerd :

1. de **overtreding** die gestraft wordt met een politiestraf : heden een gevangenisstraf van ten hoogste zeven dagen en/of een geldboete van 25 frank x zestig.
2. het **wanbedrijf** bestraft met een correctionele straf : heden een gevangenisstraf van acht dagen tot vijf jaar en/of een geldboete van 26 frank x zestig.
3. de **misdad** bestraft met een criminele straf : de ergste straf is hier de doodstraf.

Er waren toen twee soorten criminele straffen : de ontterende straffen met bekendste voorbeeld de schandpaal en de lijfstraffen waaronder de doodstraf, de ijzers, de opsluiting in een tuchthuis, de eenzame opsluiting en de hechtenis. Bij criminele straffen spreekt men van een

gevangenisstraf of dwangarbeid van ten minste vijf jaar. De meeste misdaden worden begaan :

1. tegen een persoon bv. doodslag, slagen en verwondingen.
2. tegen de openbare orde bv. weerspannigheid en smaad aan de politie
3. tegen eigendommen bv. diefstal met braak en geweld in een bewoond huis bij nacht

Dit laatste feit werd vroeger als zeer ernstig beschouwd en zal vermoedelijk hier in ons geval ook van kracht geweest zijn.

BERLA nodigt uit:

Dinsdag 27 maart 2007 om 20 uur in 't Moment aan de Brusselsesteenweg te Meise:

“Het ontstaan van de Brusselse restaurants” door Steven Van Den Berghe

ERFGOEDUITSTAP LEUVENSE ABDIEN EN KLOOSTERS

ERFGOEDCEL BERLA NODIGT U VAN HARTE UIT

Erfgoedcel Berla organiseert op 28 april 2007 een boeiende kennismaking met het eeuwenoud patrimonium van 3 Leuvense abdijen en hun actuele restauratie- en herbestemmingsplannen: de Norbertijnerabdij van Park te Heverlee, de Benediktijnerabdij van Vlierbeek en het Celestijnenklooster van te Heverlee, nu omgevormd tot Campusbibliotheek van de K. U. Leuven.

Voor het uitzonderlijk gaaf bewaarde immense patrimonium van de abdij van Park is nu een masterplan in uitvoering voor een totale restauratie en omvorming tot museum voor Religieuze Kunst. De Abdij van Park schakelt zich in in het Europese erfgoedproject "Sacred Places". De restauratie van de Abdij krijgt gezien zijn internationale belang en uitstraling ook steun van de Europese Gemeenschap. Tijdens het bezoek zullen plekken in de abdij bezocht worden waar de tijd verstilt. De resultaten van het nu lopende bouwhistorisch en technisch onderzoek zullen toegelicht worden. Staan op het programma een bezoek aan de fameuze bibliotheek en refter met 17de eeuws stucwerk van Jan Christiaan Hansche, de prelatuur met het 18de eeuws appartement van de abt, de imposante middeleeuwse daktimmers, infirmerieën, zelfs de kelders... Ook de tuinen en de prachtige omgeving verdienen de aandacht.

In de nabijgelegen Abdij van Vlierbeek zal het oeuvre van de eminente 18de eeuwse hofarchitect L.B. Dewez uit de doeken gedaan worden. Naar aanleiding van het zopas beëindigde bouwhistorisch en technische onderzoek zal de plaats van deze zeer productieve ontwerper in de 18de eeuwse architectuur van de Zuidelijke Nederlanden uit de doeken gedaan worden.

Tenslotte een oponthoud in het Celestijnenklooster van Heverlee met het nabijgelegen kasteel en kasteelpark van Arenberg, een site met exemplarische erfgoedwaarde. Stof tot discussie of de realisatie van een nieuwe bibliotheek (2001) in deze site geslaagd mag genoemd worden. De relatie van de voormalige verdwenen 16de eeuwse hofkerk van de adellijke familie De Croy en het kasteel van Arenberg zal toegelicht worden.

Johan Grootaers, bouwhistoricus, zal Uw deskundige gids zijn.

Gelieve uw deelname te bevestigen aan Peter Carriere op nummer 0484 11 56 24 of via e-mail: berla53@hotmail.com.

HISTORISCHE NOTA'S OVER DE PAROCHIE ROSSEM

Door: C. Stallaert

De naam «Rossem» geeft aanleiding tot betwisting. Voor de Leuvense universiteitsprofessor H. Camoy in zijn etymologisch woordenboek van de Belgische gemeenten, betekent dit woord: verblijfplaats van het paard. Aldus stemt het overeen met Vos-sem, Vink-ern, Kraai-nem en andere die afgeleid zijn van namen van dieren. M. Gijsseling, van het Staatsarchief te Gent, befaamd specialist in de toponymie, schrijft in zijn topografisch woordenboek, dat Rossern een samenstelling is van «Roth» (= geroid bos) en «hem» (woonstaanduiding). De oudste schriftelijke vermelding van Rossern ("Rochem" geschreven) dagtekent van 1112 wanneer Eustachius, zoon van Onulfus van Wolvertem, een grondcijns van 6 stuyvers gaf aan de abdij van Jette.

De parochie Rossem verschijnt in 1241 terug; nl bij een schenking van gronden aan de kloosterlingen van Dielegem, door Egericus de Robroc (Robbroeck). Daar de gronden er pas omstreeks die periode ontgonnen werden, en er zich een gebied van nieuwe landbouwbedrijven vormde, kreeg Rossem, hoewel veel later dan de overige parochies van de gemeente Wolvertem-Oppem-Meise, zijn eigen tiendegebied.

1. De parochie Rossem en het kerkleven

Een capelle werd er op een centrale plaats, gelegen tussen de drie veldencomplexen, gebouwd op grond van de Abdij van Dielegem die bindingen had met de Heren van Wolvertem.. Deze velden zijn heden te dage nog terug te vinden: het Kerkeveld in het centrum; het Robbeekveld tegen

Merchtem aan en het Schriekveld nabij Slozen. Ook werd deze ligging gekozen om reden van verbindingen met de drie belangrijke wijken: Rossemhoek, de Grote en de Kleine Dries.

Evenals de zusterparochies Imde en Meuzegem was Rossem een afhankelijke parochie van Wolvertem. Rossem bezat de volledige parochierechten: recht op de doopvont, begrafenis en kerkhof en het recht om huwelijken in te zegenen.

Vanaf de 17de eeuw nam de parochie Wolvertem alle parochierechten, behalve het begrafenisrecht, geleidelijk weer over. Dit was niet naar de zin van de inwoners en zij protesteerden.

De Rossemnaren een heftig volkje.... Na verzoekschriften en rechtsgedingen, en na een ware "Boerenkrijg" kregen de Rossemnaren de kerkelijke overheid zo ver dat de pastoor van Wolvertem verplicht werd een voltijds onderpastoor te installeren.

In Rossem werd slechts af en toe dienst gedaan; deze onregelmatige bediening leidde tot tal van klachten van de lokale bevolking.

Op 2 april 1640 trof Mechelen een beslissing waardoor aan Rossem om de 14 dagen een priester werd toegestaan. Voor de Rossemnaars was dit evenwel onvoldoende... Zij gingen in beroep en eisten een priester voor alle zon- en feestdagen. Het beroep werd evenwel veroordeeld tot het betalen van de gerechtskosten (160 gulden en 5 stuivers).

De Rossemnaars lieten het daarbij evenwel niet zitten en samen met de Wolvertemnaars dienden 24 parochianen in 1680 twee verzoekschriften in bij de Prelaat van de abdij van Dielegem om te bekomen dat op zon- en feestdagen een derde priester naar Wolvertem zou worden gestuurd om de vroegmis op te dragen.

Zo kwam de onderpastoor vrij om Rossem te bedienen. De kloosterling moest wel worden vergoed en de Rossemnaren zouden jaarlijks 100 gulden en de Wolvertemnaren 50 gulden betalen aan de abdij. Dit akkoord werd op 28 mei 1681 door alle kloosterlingen van de abdij plechtig ondertekend en goedgekeurd door de Barones van Imde, de prinses van Chimay. Deze overeenkomst bleef van kracht tot de parochianen niet voldoende meer gaven voor het onderhoud van de derde heer. Meteen verviel het akkoord en keerde men terug naar de beslissing van 1640, met name om de 14 dagen op zonen feestdagen één eucharistieviering. Op 13 april 1717 stelde het bisdom van Mechelen een commissie aan om de zaak te onderzoeken. De zoon van de Barones van Imde die kardinaal was, zorgde ervoor dat de zaak werd opgelost door het stichten van 4 wekelijkse missen en 2 jaargetijden ter zielerust van zijn voorouders.

Kardinaal d'Alsace, Aartsbisschop van Mechelen en de zoon van de prinses van Chimay (2de zoon van de stichteres van de Boskapel in Imde) gaf hiervoor 6000 gulden waardoor de abdij een derde priester kon ter beschikking stellen. Dit werd notarieel vastgelegd in 1745. In 1765 werd Pater Stoefs tot eerste onderpastoor van de parochie benoemd.

Op 9 oktober 1790 ondertekende Kardinaal de Frankenberg-Schellendorf, Aartsbisschop van Mechelen het decreet waardoor Rossem tot een zelfstandig en onafhankelijke parochie werd verheven. In het begin van de Franse Omwenteling,

bediende de pastoor van Rossem ook Imde. Het duurde nog tot 18 januari 1791 alvorens de toenmalige onderpastoor vice-pastor E.H. Lartilly werd benoemd tot volwaardige eerste pastoor van de parochie Rossem en op 31 januari daaropvolgend plechtig aangesteld door de districtdeken van Ossel. Reeds in 1795 werd hij opgevolgd door zijn confrater E.H. Willebeeck, eveneens regulier kannunik van Dielegem; het was de moeilijkste periode van de Franse Revolutie en het Concordaat.

2. Het kerkgebouw - Parochiekerk St-Medardus en Gildardus

Voorheen was Rossem afhankelijk van de hoofdkerk van Wolvertem; onafhankelijke parochie sinds 1790, maar de kerk is al veel ouder. De vroegere classistische kerk dagtekende van ongeveer 1750. Zij vormde een schip dat eindigde met een rondgewelf, bedekt door een afgeronde overwelling met motieven in renaissancestijl.

Ook deze kerk onderging in de 19e eeuw grondige verbouwingen; ze kreeg toen het uitzicht dat ze vandaag de dag nog vertoont, maar in twee beurten: 1^o1839, 2^o1873.

De huidige neogotische kerk met driebeukig schip en koor met vijfzijdig absis daterend van 1874, n.o.v. architect Hansotte (cf. gevelsteen), vervangt de vroegere classicistische kerk waarvan de westertoren bewaard bleef, die in 1839 aanzienlijk werd verhoogd. Het oorspronkelijke verbouwingsplan (bestek 4000 frank) was gemaakt door de provinciale architect Spaak, maar de Commissie voor Monumenten verdubbelde het voorgestelde bedrag 6041 frank. Men geraakte niet gemakkelijk door de hoge kosten! De kerkfabriek kon slechts instaan voor 500 frank en 1500 frank via omhaling. De inbreng van de parochianen, weinig in aantal en van gering vermogen, was onbeduidend. De Staat moest bijpassen, wat na veel pramen scheen dit te lukken.

De werken van 1839 waren zeer gebrekkig uitgevoerd. Reeds in 1873 moesten de leden van de kerkfabriek doen opmerken dat de kerk in een slechte toestand verkeerde en bovendien veel te klein was. Plannen voor een totale heropbouw werden gemaakt door architect Hansotte van Schaarbeek, die ook de oude toren spaarde. Ook nu waren de financiën het hoofdprobleem. De onkosten werden geraamd op 35.160 frank en 92 cent. De kerkfabriek belaste zich met de voornaamste brok 23.160 frank 07 cent. De parochianen stelden zich bij burgemeester Pangaert d'Opdorp schriftelijk garant voor 9.000 Fr en de burgerlijke overheid deed de rest.

In 1874 werd tot de heropbouw overgegaan. Op 16 juli 1877 kwam hulpbisschop Mgr. Anthonis van Mechelen de herbouwde driebeukige, neogotische kerk inwijden. In 1878 bekam de kerkraad de toelating om in de kerk 3 nieuwe altaren te plaatsen en op 9 december 1880 de toelating om het meubilair van de kerk te vernieuwen. Op 20 maart 1882 werd toelating verleend om 1 predikstoel en 2 biechtstoelen te plaatsen. Van Roey heeft de drie meubelen gemaakt voor de som van 4.700 frank, som die gedekt werd door giften en door het overschot van de verkoop van onroerende goederen.

Ter gelegenheid van de eerstesteenlegging werd een document in een loden container ingemetseld aan de epistelkant van de kerk, waarop een tekst stond die bijna identiek van inhoud is als die van de parochie Meuzegem. Een afschrift zou hiervan nog bestaan.

Tijdens de herstellingen in 1954 aan de binnenkant van de toren uitgevoerd, werden er rechts en links van de ingang 2 gotische bogen opgemerkt, omringd door bakstenen van 28 centimeter lengte. De voet van de toren moet dus zeer oud zijn en kan dagtekenen van ongeveer het jaar 1500.

Bredere onderbouw met kalk zandstenen parement aan de westerkant, gestut door twee steunberen vermoedelijk oudere kern

(overgangsstijl XIII). Ingekaste arduinen segmentboogdeur met geprofileerd beloop en sluitsteen, ingeschreven in een rechthoekige, gegroefde omlijsting; segmentboogvenster steunend op de gestrekte druiplijst.

Bak- en zandstenen bovenbouw uit midden XVIII afgelijnd met hoekstenen en gemarkeerd door waterlijsten. Blinde rondboogvensters op de tweede bouwlaag en rondboogvormige galmgaten en op de derde; ingesnoerde naaldspits.

Binnenin, op de begane grond, rondboogarcade tussen toren en ingekorte zijkapellen; resten van consoles. Rondboogarcade naar de beuk op tweede bouwlaag, overkluisd d.m.v. kruisribgewelf. Dichtgemetselde spitsboogvormige galmgaten te zien binnen in de wester-, noorder- en zuiderwanden.

Kunstwerken van grote waarde zijn in Rossem niet te vinden. Toch moeten we bepaalde dingen vermelden die zeker de moeite waard zijn. In de oude kerk van Rossem hing een schilderij boven het hoofdaltaar dat nu verdwenen is. Het stelde de dode lichamen voor van de beide patronen in bisschoppelijk gewaad. Daarnaast zat een geknielde vrouw met kind, en een tweede kind dat een blinde man geleidde naar de heiligen. Dit doek verhuisde bij de verbouwing van de kerk naar de pastorie. Toen deze in 1915 afbrandde, ging het doek in de vlammen op.

Deze brand was niet het enig feit dat Rossem kunstarmer maakte. In de nacht van 29 op 30 september 1817, in volle Hollandse Tijd, werd in de kerk ingebroken. De dieven gingen aan de haal met de zilveren kronen van het O.L. Vrouwenbeeld, braken het tabernakel open en namen de monstrans met de H. Hostie mee. Ze stalen eveneens een zilveren ciborie uit het tabernakel waarvan ze de inhoud uitstrooiden in de sacristie. Verder legden ze nog beslag op een vergulde zilveren kelk en een zilveren reliekschrijn met relieken van Sint-Cornelius. Het verlies werd

geschat op 2.000 gulden. De kerk ontving 600 florijnen hulpgeld van de staat om hiermee bij een goudsmid het nodige aan te schaffen, wat onvoldoende was.

Het merkwaardig orgeltje van Rossem komt uit de Sint-Laurentiuskerk van Wolvertem. Het werd gebouwd door Jean Thomas Forceville uit Brussel in 1744, op bestelling van de kunstlievende witheer-pastoor Franciscus De Roover (1741-1748), voor 700 gulden. Het was een orgel met 8 registers.

Na de Franse Omwenteling, in 1788 verhuisde dit orgel naar Rossem en werd het omgebouwd door orgelmaker R. Smets voor 40 gulden.

Het werd hersteld door de "commune de Rossem" in 1802 in Brussel. De onkosten van de orgelmaker J. Smets beliepen 325 gulden.

En nogmaals in 1828 werd het orgel vernieuwd door Stefanus Smets voor 211 gulden + 12 stuivers voor het vertinnen van de pijpen (gemeentelijk archief in Wolvertem).

De huidige dispositie:

Cornet van koren in diskant uitgebouwd

Prestant of Doof 8 voet

Holpijp 8 voet

Octaaf 2 voet

Trompet 8 voet in baskant

Salicionaal 8 voet

Trompet 8 voet in diskant

Prestant

Oboë 8 voet

Fluit 4 voet

Zweving 8 voet

Pedaal gekoppeld aan het manuaal: C-
Klavieromvang:-

De kerk bezit vijf glasramen en ze werden alle vervaardigd in het atelier van Samuël Coucke in Brugge. Boven het hoofdaltaar een afbeelding van H. Hart van Jezus met de H. Margareta Maria Alacoque; langs de evangeliekant de prediking van de H.

Medardus en langs de epistelkant de prediking van de H. Gildardus. Nabij het altaar van Sint-jozef een afbeelding van de H. Familie en naast het altaar van O.L.V. een afbeelding van O.L.V. van de Rozenkrans. De eerste drie ramen zijn van 1887. De twee volgende van 1896 en werden geschonken door Z.E.H. Edw. Van Zeebroeck. Verder noteren wij een communiebank in Louis XV stijl, afkomstig van de oude kerk; werk van de 18e eeuw. Een Sint-Annabeeld van rond 1500 in eik, een barok Sint-Corneliusbeeld in eik. Een buste- reliekhouders van de H. Medardus en eveneens van de H. Gildardus, in eik. Een paneel «Salvator mundi», in eik en een paneel H. Maagd, in eik, beide in de sacristie.

Het voornaamste bezit aan zilverwerk was voorzeker de gestolen monstrans, afkomstig van de prinselijke familie de Turn en Tassis.. De kerk is in het bezit van een zilveren kelk, in Louis XV stijl van 1768, versierd met het Lam Gods en voorzien van volgende tekst: J.B. Vanderstucken, Can.O S. Sulpitii Diethemii 1768. Het is Brussels werk. Verder nog een kelk in verguld zilver, afkomstig van pastoor Van Zeebroeck, die hem cadeau kreeg van zijn familie bij zijn 50-jarig priesterjubiläum. Nog een derde kelk in verguld zilver. We vermoeden dat deze kelk van Steenhuffel (*) afkomstig is, waar pastoor Willebeek hem kocht bij pastoor Smets, na de diefstal waarover hoger sprake. Van één ciborie bleef de rekening bewaard. Ze is van zilver en werd bij Jean Goyers besteld in Mechelen in 1882 door pastoor Van Zeebroeck, die erbij zegt dat deze ciborie werd betaald door giften en eigendom is van de kerk. Een andere ciborie is van koper, maar met zilveren motieven versierd.

(*) Het zou ook de kelk uit Diest kunnen zijn, want te Steenhuffel was er een pastoor, Eustachius Hermans (1781) geboren in Diest.

Verder stippen we nog twee monstransen aan: beide in koper. De eerste is neogotisch, de tweede in Louis XVI stijl.

Het vermelden waard is bovendien een zilveren wierookvat met vlotje, een ander zilveren vlotje en een mooi priestergewaad van witte kleur voor «drie heren».

Om de beschrijving van de inboedel af te ronden, nog een woord over de klokken. In 1859 werden bij van Aerschot in Leuven 3 nieuwe klokken besteld. Zij werden gewijd door E.H Mangelschots.

De zwaarste klok: 715 kg met de afbeelding van de HH. Medardus en Gildardus.

Peter en meter: Ridder Pangaert d'Opdorp, schepen van Wolvertem en zijn vrouw gravin Leontina de Baillet. Hun wapenschilden werden op de klok aangebracht. Zij bewoonden het kasteel van Imde.

Toon: sol

De tweede klok: 525 kg met de afbeelding van O.L.Vrouw Onbevlekt Ontvangenis.

Peter en meter: J.F. van Humbeek, schatbewaarder van de kerkfabriek en Joanna Bruylants, echtgenote van P.J. Verheyden, lid van de kerkfabriek.

Toon: la.

De derde klok: 367 kg met de afbeelding van de H. Cornelis.

Peter en meter: P.J. Verheyden en Elisabeth Puttemans, echtgenote van J.F. van Humbeek.

Toon: do.

De derde klok is bewaard gebleven terwijl de 2 andere op 6 juni 1943 door de Duisters werden weggevoerd. Vanaf die dag tot 9 oktober 1955 moest de parochie het met de kleine klok, in 1859 gegoten, stellen.

Ondertussen werden de nodige stappen ondernomen om de vergoeding voor de weggenomen klokken te bekomen.

Er werd door de firma Tastenoe, klokkengieters van Sint-Pieters-Leeuw, 2 nieuwe klokken gegoten.

Op 9 oktober 1955 werden zij door Zijne Excellentie Mgr Schoenmaeckers, gewijd.

De grote klok (Mariaklok) is toegewijd aan O.L.Vrouw Onbevlekt Ontvangenis en draagt volgend opschrift onder de beeltenis van de Moeder Gods en Christus op het kruis :

Ter ere van Gods Heilige Moeder en tot aandenken van Pater Frans Huysmans, onze eerste missionaris.

Peter: Mr. Jacques t'Kint, burgemeester

Meter: Mevr. Rillaer-Van Campenhout

in naam van alle weldoeners E.H. De Boeck, pastoor te Rossem.

Met wapenschild van de familie t'Kint.

Gewicht 717 kg

Hoogte 101 cm en doorsnede van 103.5 cm.

Toon: sol

De nieuwe parochieklok, toegewijd aan de patroonheiligen:

HH. Medardus en Gildardus, bescherm onze parochie.

Peter: Mr Jules Moernaut-De Proft, voorzitter, en in naam van de kerkraadsleden en Boerengilde : Benoit Raes-De Smedt, schatbewaarder kerkraad; ; Louis De Wit-Van Causbroeck, secretaris; Benoit Huysmans-De Potter, raadslid en Frans Rillaer-Van Campenhout, raadslid.

Meter: mevr. Frans de Proft-Verlinden, voorzitster, en in naam van de Boerinnengilde van Rossem

E.H. De Boeck, pastoor van Rossem

M.Jacques t' Kint, burgemeester van Wolvertem

Met wapenschild van de familie t'Kint.

Gewicht 496 kg

Hoogt 92 cm en doorsnede van 90.4 cm

Toon: la

3. De pastorie van Rossem

Aanvankelijk resideerden de bedienaars van Rossem in de pastorie van Wolvertem en gingen van daaruit, langs slechte aardbanen van die tijd om Rossem te bedienen.

Het akkoord van 1745 was nog steeds niet voldoende voor de Rossemnaren. Immers 20 jaar later gingen enkele boeren van Rossem naar de Prelaat om hem te vragen een pastorie in Rossem te bouwen. De bevolking stond er op een priester te hebben die bij hen zou wonen. Ditmaal hadden de parochianen vlugger succes. De abdij van Dielegem zou een pastorie bouwen op voorwaarde dat de inwoners van Rossem aan de abdij 1000 gulden zouden betalen, de kosten dragen voor het aanhalen van bouwmaterialen en een stuk grond ter beschikking zouden stellen voor het aanmaken van een steenoven ("kareeloven"). Aan de hand van archiefstukken vernemen wij dat de Abdij van Dieleghem (Jette) met de funderingen van de nieuwe pastorie en de borreput klaar was juist voor de winter 1766-1767; een steenoven van 200.000 stenen (stenen van ongeveer 24 cm lengte) diende om het gebouw op te richten vanaf de lente van 1767. De Rossemnaren bouwden zelf een steenoven. Er werd zo dapper voortgebouwd dat de onderpastoor Stoefs de nieuwe pastorie kon betrekken op 13 oktober 1767. Het jaartal, door cijfersteentjes tussen de steigergaten, staat op de voorgevel van deze classicistische pastorie. Een gevelsteen in de linkerzijgevel herinnert aan de wederopbouw na de brand van 1916; bij die gelegenheid werden de vensters verbreed, het binnenhuis herzien en de achtergevel vergroot met bijgebouwtjes. In zijn huidige vorm, dubbelhuis van drie brede traveeën met twee verdiepingen en zadeldak met klokruintertje, opgetrokken uit Spaanse baksteen met gebruik van zandsteen voor de plint, de hoekstenen, omlijstingen en steigergaten. Steekboogvensters in een omlijsting met kwarthol beloop, verrijkt met negblokken en voorzien van arduin. Steekboogvenster met gesmeed ijzeren deurwaaier en gelijkaardige muuropeningen in de zijgevels. Dit evenwichtig gebouw onderging in de loop der jaren geen noemenswaardige

wijzigingen. Het washuis werd vergroot, en in 1896 werd een keuken aangebouwd. We vermelden ook de brand die de pastorie teisterde in volle oorlogstijd in 1915. Het gebouw werd naderhand hersteld. Op een gedenksteen in de westgevel vindt men volgend opschrift: jaar 1916 (wapenschild van Wolvertem) – gevolgd door de namen van de toenmalige gemeenteraad.

De pastoriemuur dagtekent van 1912 toen de nieuwe kassei van Rossem naar Slozen aangelegd werd. Daar deze muur bouwvallig geworden was, heeft het gemeentebestuur zich begin 1961 genoodzaakt gezien een gedeelte van de muur af te breken om alle gevaren te vermijden en dit nadat reeds een ander gedeelte ingevallen was.

In de huidige omstandigheden kan het gebouw vanaf de straat moeilijk bewonderd worden omdat het achter een hoge muur verborgen is.

4. Het Hof ter Hagen

Het Hof ter Hagen, bijna zoals een Frankische hoeve, lag aan de baan die van Rossem naar Imde loopt; het verdween als groot hof in de loop van de 19de eeuw. De oudste pachtmelding van dit hof is van 1375, Jan van der Camme van Rossem huurt 16 bunder land met hofstede waarin hij woont; de pacht gaat in met Kerstmis.

In 1518 werd dit hof gehuurd door Quinten Moernay. Volgens de bepaling moest de pachter de gebouwen goed onderhouden en hun toestand verbeteren. De gebouwen behoorden de pachter toe, maar het klooster had het recht ze aan het einde van de pacht over te nemen. In 1531 vernieuwden Q.Moernay en zijn vrouw Kathelyn tsHouwers de pacht voor 24 jaar. Doch in 1552 was er een andere pachter, Daneel van den Bossch, zoon van Jacob, op het hof en deze werd opgevolgd in 1570 door Geert Versmessen of van der Smissen. In 1586 wordt het hof gepacht

door Bartholomeus van der Meesen en Livijne van den Hout voor een termijn van 12 jaar.

Zoals over heel het Brabants platteland, zullen hier ook de landerijen verwoest en verlaten bijgelegen hebben na de godsdienstoorlogen. Daarom moest de pachter het eerste jaar maar 1/4 van de pacht betalen en het klooster was verplicht het nodige geld te lenen voor een paard en haver om in april te zaaien. Daarna werd deze pacht verhoogd tot 70 Rinsgulden. In 1607 bedraagt de pachtsom reeds 100 Rinsgulden, in 1641 was dit 130 gulden. In 1648 werd de pacht verhoogd tot 290 gulden. Christijne Peeters hernieuwt de pacht in 1658 tegen 500 gulden en de graanpacht werd afgeschaft.

In de 18de eeuw is Jacobus Leemans op het hof. De pacht is gedeeltelijk graanpacht en de rest 225 gulden. Op hem volgt Robert de Boeck, zoon van Joos en Elisabeth Stallaert, die nog pachter is in 1748. Joannes van Humbeek, zijn stiefzoon en gehuwd met Marie de Boeck was de laatste pachter van het Hof ter Hagen onder het Oude regime.

5. Nog oude bestaande woningen

Dorp
Nr. 13

Boerenhuisje met anderhalve verdiep en zadeldak (pannen), door muurankers in de zijgevel gedateerd 1814. Bepleisterde voorgevel met beluikte steekboogvensters en deur met een houten tussendorpel op klosjes. Vierkante bovenvensters met doorlopende onderdorpels. Baksteenfries onder de dakrand. Onderbouw van de zijpuntgevel van baksteentjes (rijnvorm).

Nr. 14

Classicistische pastorie gedateerd 1767 door cijfersteentjes tussen de steigergaten. Een gevelsteen in de linkerszijgevel herinnert aan de wederopbouw na de brand van 1916; bij die gelegenheid werden de vensters

verbreed, het binnenhuis herzien en de achtergevel vergroot met bijgebouwtjes. In zijn huidige vorm, dubbelhuis van drie brede traveeën met twee verdiepingen en zadeldak met klokruintertje, opgetrokken uit Spaanse baksteen met gebruik van zandsteen voor de plint, de hoekstenen, omlijstingen en steigergaten. Steekboogvensters in een omlijsting met kwarthol beloop, verrijkt met negblokken en voorzien van arduin. Steekboogvenster met gesmeed ijzeren deurwaaier en gelijkaardige muuropeningen in de zijgevels.

Kleinendries

Nr. 5

Kleine hoeve van anderhalve verdieping met zadeldak (pannen), gedateerd 1881 in een gevelsteen onder een met gesinterde baksteentjes afgewerkt Sint Jozef kapelletje. Rechthoekige muuropeningen onder ijzeren lateien met bloemetjesversiering.

Geraadpleegde bronnen:

- Archief van Berla
- PAUL LINDEMANS, Eigen Schoon en De Brabander; de Pachthoven van de Abdij Groot-Bijgaarden, XXIVe jg, n°11, Merchtem, 1941.
- J.VERBESSELT, Het Parochiewezen in Brabant tot het einde van de 13de eeuw, deel IV, 1965,.
- G.POTVLIEGHE, Eigen Schoon en De Brabander; Het kleine orgel in Brabant einde XVIIe en in begin XVIIIe eeuw, XLIV jaargang nrs 5-6-7.
- GUST DE BONDT, Eigen Schoon en De Brabander, Rossem: 200 jaar zelfstandige parochie, LXXVI jg, n°11-12, Brussel, 1993.
- JACQUES 'T KINT, Enkele geschiedkundige nota's over kerk en parochie Rossem (okt 1955), driemaandelijks tijdschrift, jg 1985, n°9, Berla, 1985.
- Bouwen door de eeuwen heen,
- Gemeentelijk archief Wolvertem, archiefdossier nr. 1.857.073.542 "Pastorie Rossem", 24 april 1962.

REGISTER DER DOPEN

Nr. 21 – blz. 101-110

WOLVERTEM – ROSSEM

1657 – 1800

DEEL 11

1761 - 1770

anno 1761

- 7^a Jan^a Anna Catharina Derademacker filia Leg. Pauli et Barbara Debont
Suscep: Joannes Derademacker et Anna Catharina Derademacker
- 5^a Jan^a Franciscus filia Leg. Joannis Debont Suscep: Franciscus Kijfvoet
et Jetina Ruygers
- 9^a Feb^r Sub Conditione Petrus Verbeek filius Leg. Savati et Mariae
Vander Boeck Suscep: Petrus De Boeck et Petronilla De Boeck
- 13^a Feb^r Paulus Afferer filius Leg. Joannis Baptista et Mariae Mariae
Vander, Suscep: Paulus De Bont et Petronilla Roelants
- 17^a Feb^r Joanna Vankeu, filia Leg. Jacobi et Martine De Jonge Suscep:
Edwardus Vankeu, et Joanna Van Ruygenhout
- 5^a Martii Jodocus De Rademaeker filius Leg. Joannis et Cornelia Thomas
Suscep: Jodocus De Rademaeker et Elisabetha Van Zeebedek
- 9^a Martii Franciscus Ronge filia Leg. Petri et Anna Catharina Van Camp
Suscep: Jacobus Ronge, et Joanna Catharina Van Camp
- 30^a Martii Maria Anna Verdiecht filia Leg. Joannis Baptista et Mariae Annae
Emmericht Suscep: Gerardus Verbeek nomine guilhelmi Ruyssel
et Mariae Annae Verdiecht
- eo die Sub Conditione guilhelmus Vanaken, filius Leg. Joannis et Mariae
Theresiae Claussens Suscep: guilhelmus Vanaken et Anna
Catharina Albertus
- 2^a ap^r Ferdinandus Janssens filius Leg. Petri et Elisabetha Vander-
= Bristche Suscep: Jodocus De Wachten, et Ferdinanda De Hertogh
- 9^a ap^r Beatrix De Hertogh filia Leg. Josephi et Mariae De Moe
Suscep: Jodocus De Wachten et Ferdinanda De Hertogh
- 16^a maj^a Anna Catharina Van Ruygenhout filia Leg. Joannis et Barbara
Maerthaler Suscep: Jodocus Van Ruygenhout et Anna De Groot
- 15^a junii Maria, Elisabeth Raus, filia Leg. Henrici et Elisabethae
Bilde, Suscep: Cornelius Bilde et Elisabetha Tielmans
- 23^a junii Sub Cond: Petrus Antonius Bogaeys, filius Leg. Jodoci
et Annae Mariae Verdoordt Suscep: Antonius Verdoordt et
Elisabetha Bogaeys

- 9 augusti Anna Cath. Huydegoms filia leg. Petri et Cath. De Coster
 Suscep: Philippus Goopeins et Anna Cath. Huydegoms
- 8 Septemb. Joannes Cath. De Bont filia leg. Pauli et Barbara Jacobs.
 Suscep: Henricus Van Meer et Joanna Cath. De Bleser
- 9 Septemb. Francisca Dorothea De Pauw filia leg. Laurentii et Joana
 De Hertogh. Suscep: Petrus Casembalt et Ferdinanda De Hertogh.
- 28 Septemb. Judoicus De Wacher filius leg. Petri et Maria Van Duggelshout
 Suscep: Judoicus Van Duggelshout et Catharina Hlausens.
- 1^a octobris. Petrus De Hoos filius leg. Petri Jois Dagt. et Joana Maria Dogarts
 Suscep: Petrus Theys et Catharina Van Gampenhout
- 3^a octobris. Sub conditione Joannes Baptista Verbelen filius leg.
 Gerardi, et Catharina De Bont. Suscep: Jois Dagt. Van Affen
 et Anna Schiers.
- 10 octobris. Egidius Verdict filius leg. Jois Dagt. et Anna Van der Planchan
 Suscep: Egidius Verdict et Anna Verdict.
- 11 novemb. Sub conditione Gerardus Verbelen filius leg. Jacobi et
 Cornelia Van Stappen. Suscep: Gerardus Van Stappen et
 Joana Van Stappen.

anno 1762.

- 25 febr. Joana Van Opstal. filia legitima Petri et Maria De gau
 Suscep: Joannes Dagt. Dogemans et Joana De Doeck
- 14 febr. Jois Dagt. Mol. filius leg. Petri et Cath. Verspecht.
 Suscep: Jois Dagt. Van Praet et Maria Anna Verspecht.
- 21 febr. Sub conditione Maria Francisca Goelant filia leg. Martini
 et Elisabetha Van Heym Beeck. Suscep: Petrus Van der Bergl.
 et Maria Francisca Van Heym Beeck.
- 10 Martii. Sub conditione Joannes Franciscus De Godeinaker
 filius leg. Joannis et Cornelia Thomas. Suscep: Franciscus
 De Doeck et Barbara Coppens.
- 12 Martii. Egidius Gobenrecht filius leg. Joannis et Joana
 Jandels Suscep: Egidius Gobenrecht et Elisabetha Steremans.
- 17 aprilis Sub conditione Catharina Verbelen filia leg. Jacobi et Maria
 Van der Bosch Suscep: Joannes Bapt. Vandenbosch et Catharina
 Van Duggelshout
- 2^a Junij Sub conditione Joana Maria Verongens Cath. reg. Judoici et Anna
 Debbet. Suscepant Benedicte Deboeck et Joannacharia Verongens
- 15^a Junij Egidius Deboeck filius leg. Francisci et Elisabetha Verongens
 Suscepant Egidius Deboeck et Anna Puttemans
- 2^a Sept. Elisabetha Deboeck Cath. reg. Petri et Maria Anna Vandenbosch
 Suscep: Philippus De Kiersmaier et Elisabetha Deboeck

1762

- 12° Sept
 Sub Condione Franciscus Hubelen filius atq; Henrici et anna
 chariae DeBont Susep; Henricus Laurentius Solli et Franciscus Visbeke
- 21° Sept
 Joannes abbebatius Emmerichus filius atq; Benedicti et anna chariae
 Choumantous Susep; Absolutus moerantout et maria Dewaghter
- 21° Oct
 Sub Cond: Laurentius Vanthumbeek, filius atq; Joannis et Mariae
 Deboeck Susep; Laurentius Vanthumbeek et Joanna DeBoeck
- 2° Febr
 Sub Cond: Elisabetha Blawe filia atq; Petri et Catharina Vanmol
 Susep; Franciscus Vanmol et Elisabetha Van der Hevel
- 16° Febr
 Maria LeBeve filia atq; Joannis Baptista et anna Maria
 Deere Susep; Henricus Haas et Maria Cuppens
- 29° Decem
 Henricus Vanthoek filius atq; Joannis Baptista et Catharina
 Van der Vliet, Susep; Henricus Vandenbolck et Petronilla Vanthoek

1763

- 7° Jan
 Petronilla Bogardt filia atq; Judoici et anna Maria Verbeed
 Susep; Judoicus Verbeed et Petronilla Bogardt
- 10° Jan
 Sub Cond: Matilla Twalcke filia atq; Joannis et Joannes
 Van Buggenhout, Susep; Joannes Franciscus Keybult et
 Elisabetha Van der Voer
- 21° Jan
 Joanna Maria Bruylant filia atq; Francisci et Elisabethae
 Vermaer, Susep; Cornelius Van Buggenhout et Joanna Maria
 Pauwels
- 18° Feb
 Carolus Bettens filius atq; Henrici et Catharina Vanthumbeek
 Suseperunt Carolus Robens et Catharina Bettens
- 17° Martii
 Anna Catharina Roulaert filia atq; Petri et Maria Cuppens
 Susep; Franciscus Dimeit et Anna Catharina Roulaert
- 12° Aprilis
 Joanna DeLademacher filia atq; Esauti et Barbara DeBont
 Susep; Adrianus DeLademacher et Catharina DeBont
- 14° Aprilis
 geminae Barbara et anna Maria Vanopstal, filiae atq;
 Petri et Maria Degen Susep; Barbaram, Petrus Detrogh
 et Elisabetha Degen; annamariam Henricus Vanonckel
 et Joanna Degen
- 29° Junii
 Maria Anna Cuppens filia atq; Judoici et Joanne Cuppens
 Susep; Joannes Carolus Schellegers et Maria Anna Cuppens

1763

- 13 julii Joanna Maria VanBuggenhout filia leg Joannis et Joannes
joannis et Aurora DeKademacker filia leg Petri et Anna
et Joanna VanBuggenhout
Subscep: Gerardus Cheskens
- 30^e Jul. Sub Conditione Jaco Jans DeKademacker filius leg Petri et Anna
VanPlaet. Subscep: Jacobus Cuypers et Elisabeth Cuypers.
- 17 Aug Barbara DeBont, filia leg Joannis et Anna Catharina DeBont
Subscep: Michael Roelants et Barbara DeBont
- 3^e Sept Maria Theresia Mol, filia leg Petri et Catharina VanSpecht.
Subscep: Petrus DeKademacker et Theresia Maria Francisca Chant
- 6^e Sept Joannes Baptistas DeBont filius leg Pauli et Barbara Jacobs
Subscep: Joannes Baptistas Vudicht et Jolina Cuypers
- 3° Oct Marianna VanKlumbecck filia leg Joannis et Maria DeBoeck
Subscep: Henricus Raes nomine Francisca DeBoeck et Marianna
DeBoeck
- 25 Oct. Sub Conditione Cornelius Longe, filius leg Petri et Anna Catharina
VanCamp. Subscep: Cornelius VanCamp et Maria Choons
- 22^e novem: Elisabetha Huysegoms filia leg Petri et Catharina DeBont
Subscep: Joannes Baptistas Stalwart et Elisabetha Bogemans
- 2^e Decemb +
Anna Catharina Thyl filia leg Petri et Elisabetha Montieur
Subscep: Petrus Bogemans et Anna Catharina Thyl
- 29 Decemb
Sub Cond: Elisabetha Bogemans filia leg Joannis et Catharina
DeKademacker Subscep: Cornelius Bogemans et Elisabetha
Cuypers
- anno 1764
- 16 Martij Remondus Botens, filius leg Henrici et Catharina VanHemeltyck
Subscep Remondus Boerwans et Catharina Vanderweiden
- 15 Aprilis Josacius DeKoes filius leg Joannis Baptistas et Joanne
Maria Bogemans Subscep: Adocus Spectus et Catharina
Lanus
- 13 Maji Joannes Franciscus DeBacker filius leg Petri et Mariae
VanBuggenhout. Subscep: Joannes Baptistas Cuypers et Catharina
Vanderwijnde
- 4^e Junii Sub Conditione Anna Maria vanthals filia leg Joannis
Baptista et Catharina Roelants. Subscep: Joannes Roelants
et Anna Maria Vanderpel

- 1764
- 11^a Junii Joannes Baptista Vidick, filius leg. Joannis Baptista et desirianne.
Suscep. Joannes Baptista De Boeck, et anna Moerckhout
- 23^a Junii Laurentius Hoelaert filius leg. Petri et Mariae Cuyperus
(pe annum) 1761 Suscep. Laurentius Van Huelryck, et Cecilia Van Heem
- 8^a Octob. Sub conditione judocus Mol filius leg. Petri et Cath. Verjucht.
Suscep. judocus Bogaerts et Anna Maria De Moor.
- 17^a Octob. Anna Cath. Noberechts filia leg. Joannis et Joanne Maria
Pauwels. Suscep. Andreas Noberechts et Catharina Pauwels.
- 30^a Octob. Joes Bajt. De Spademaker filius leg. Petri et Anna Van Praet.
Suscep. Joes Bajt. De Spademaker, et Elisabeth Van Praet.
- 19^a Novemb. Petrus Josephus Emmerichs filius leg. Cornelii et Annae
Mariae Moerckhout. Suscep. Petrus De Boeck et Angelina Moerckhout.
- 9^a Decemb. Petrus Hoelaert filius leg. Martini et Elisabeth Van Huelryck
Suscep. Petrus Van Huelryck et Joanna Hoelaert.
- 27 Decemb. Barbara Van Huelryck filia leg. Joannis et Mariae De Boeck
Suscep. Joannes Theens et Barbara De Boeck.

Anno 1765.

- 13 Januarii Augustus Hoelaert filius leg. judoci et Annae Joanne
Van Cuyckhout. Suscep. Augustus Van Cuyckhout
et Elisabeth Moerckhout.
- 25^a Febr. Sub conditione Joannes Bajt. Bogaerts filius leg. judoci
et Annae Mariae Verdoort Suscep. Joes Moerckhout et
Joanna Verdoort.
- 28^a Martii Joannes Cornelius Verbelem filius leg. Henrici et
Annae De Bout. Suscep. Cornelius Van Buggenhout
et Joanna Angelina De Hertogh.
- ~~1^a April. Emmanuel Fredericus Jongé filius leg. Petri et
Annae Mariae~~
- 1^a April. Joanna Maria Van Oylal filia leg. Petri et Mariae
De gam. Suscep. Michael Moerckhout et Joanna De Bout.
- 12^a April. Emmanuel Fredericus Jongé filius leg. Petri et
Annae Catharinae Van Camp. Suscep. Antonius
Van Camp et Joanna Angelina De Hertogh.
- 13 Junii Maria Verbelem filia leg. Zachari et Petronille
Van Huppen. Suscep. Joannes Verbelem et Maria
Van Huppen.
- 15^a Junii Isabella Van Praet filia leg. Joannis et Annae
Mariae De Moor. Suscep. Franciscus De Bout
et Isabella De Moor.
- 24 Junii Sub conditione Elisabeth Van Overstraeten filia leg. Petri
et Catharinae De Kempenaer. Suscep. Joannes Van Overstraeten
et Elisabetha De Kempenaer.

1765

- 14° july **Anna Roelants** filia leg. Petri et Martini Croops.
Suscip: petrus Jacob et Anna Maria Stallaert.
- 15° augusti sub conditioe: Paulus De Bont filius leg. francisci et
Elizabetha Van Praet. Suscip: Paulus De Bont et Anna Maria
De Moor.
- 22° Septemb Maria: Lesferen filia leg. Petri Joannis Bajt. et franciscus
Van Batscher. Suscip: Agidius Vandem Batsch et Anna Hieronymus
- 2° novemb. **Praxina Van Buggenbout** filia leg. Hieronymi et Johana
van der Blom aert. Suscip: Agidius Van Buggenbout et
joanna Woud.
- 15° Decemb. **Jacobus De Gadem aelger** filius leg. Petri et Anna Van Praet
Suscip: Jacobus Cuyppens et Catharina De Gadem aelger.
- 27° Decemb. **Eisabetha De Gadem aelger** filia leg. Pauli et Barbara
De Bont. Suscip: Henricus Haas nomen joannis J. Bont
et Elisabetha Cuyppens.

Anno 1766.

- 4° januarii **Petronilla Van Buggenbout** filia leg. joannis et Barbara
De Maeschalck. Suscip: Gerardus De Maeschalck et Petronilla
Petert.
- 18° febru. **Petronilla Cuyppens** filia leg. judoci et joanne catharina
Cuyppens. Suscip: joes Bajt. Cuyppens et Petronilla Cuyppens
- 5° Martii **Petrus Craenhals** filius leg. Petri Joannis Bajt. et Catharina
Roelants. Suscip: Petrus Craenhals et Elisabetha Moerenhout.
- 10° die. **joes Bajt. Bogeman** filius leg. jois Bajt. et Catharina
De Gadem aelger. Suscip: joes Bajt. De Gadem aelger et
Catharina Verbalen.
- 9° Martii **joes Bajt. Van Huy sendel** filius leg. Gerardi et Joanne
Maria. Moerenhout. Suscip: joes Bajt. Van Huy sendel -
et Magdalena De Bleser.
- 11° Martii. **Theresia Van Huisbeeck** filia leg. jois et Maria De Boeck
Suscip: Laurentius De Boeck et Theresia Moerenhout.
- 21° Aprilis. **Anna Cath. Raet** filia leg. Henrici et Elizabetha Beloe. Suscip: Philippus
Moerenhout et Anna Raet
- 22° Aprilis. **joanna Cath. Mol** filia legit. Petri et Catharinae Verspecht. Suscip: Georgius
Meert et joanna de Boeck
- 24° july. **sub conditioe: Maria Anna de Bont** filia legit. joannis et Catharinae de Bleser,
Suscip: Petrus Fleijs et Petronilla Rottiers
- 24° july. **Johannes De Gode** filius leg. Jois Bajt. De Gode et joanne
Anna Bogerman. Suscip: judocus Bogerman et Elisabetha Bogerman
- 13° july. **sub conditioe: Martius Theijs** filius leg. Petri et Elide icthid. Moerenhout.
Suscip: Martius Roelants et francisca Vertongen.
- 21° augusti. **anna Maria Van Aken** filia leg. Joannis et Maria Theresia
Clarisant. Suscip: Martius Theijs et Agidius Van Aken et anna
Maria Van Aken.

- 1766
- 27^a Septemb. Joannes Bayt. de Baerz filius leg. Petri Joannis et Jacobus
 Suscep. Suscep. Luce. Bayt. Miert et Angelina Van Praet.
- 5^a octob. Maria Anna Huysegomd. filia leg. Petri et Catharina De Latten
 Suscep. Francisus Miert et Maria Anna De Colker.
- 14^a octob. Elisabetha De Bont filia leg. Pauli et Barbara Jacobs
 Suscep. Elisabetha Van Praet et Guilielmus Lay Voet.
- 17^a octob. Fleurina Van Praet filia leg. Joannis et Maria Moor
 Suscep. Henricus De Moor et Maria Van Praet.
- 27^a oct. Jois Bayt. de Baerz filius leg. Petri et Maria Van Drogenhouw
 Suscep. Jois Bayt. Van Drogenhout et Maria Van Houtbeek.

Anno 1767

- 13^a Jan. Elisabetha Gooftens filia leg. Henrici et Barbara De Vroeght
 Suscep. Petrus Moerenhout et Elisabetha Wiemant.
- 3^a febr. sub conditioes Jois Bayt. Hoelant filius leg. Judoci et Anna
 Joanna Van Campenhout Suscep. Jois Bayt. Moysou et
 Joanna Maria Hoelant.
- 10^a febr. Barbara Lumerrecht filia leg. Cornelii et Anna Moerenhout
 Suscep. Judocus Moerenhout et Barbara Moerenhout.
- 14^a febr. Anna Cath. Hoelant filia leg. Michaelis et Maria Anna
 Lumerrecht Suscep. Jois Hoelant et Anna De Schryver.
- 7^a Martii Antonia Van Ojstal filia leg. Petri et Maria De Geynt
 Suscep. Antonius Heyleus et Anna Cath. De Geynt.
- 22^a Martii Anna Cath. De Gademaerz filia leg. Petri et Anna Van Praet
 Suscep. Joannes Van Praet et Anna puttemans.
- 9^a april. sub condit. antonijs Craenbals filius leg. Jois Bayt.
 et Catharina Hoelant. Suscep. ~~Antonijs Craenbals~~
 et Catharina De Broyen Joanna Maria Hoelant.
- 23^a Maji Petronilla Cath. Robertelto filia leg. Joannis et Joanna
 Maria Paandels Suscep. adriaens Robertelto et Petronilla Paandels
- 3^a Maji sub condit. Joanna Cath. De Bont filia leg. Pauli et
 Catharina Laemus. Suscep. Joannes Laemus et Cath. De Broyen.
- 21^a Maji Maria Theresia Rogaers filia leg. Judoci et Anna Maria
 Verdoodt. Suscep. Petrus Verdoodt et Maria Theresia Luyzaert.
- 16^a august. Jacobus De Bont filius leg. Francisus et Elisabetha Van Praet
 Suscep. Jacobus Leypens et Anna Cath. De Bleser.
- 16^a octob. Jois Bayt. Verbelem filius leg. Joannis et Catharina De Laet
 Suscep. Jois Bayt. Van A. Sch. et Joanna Verbeem.
- 17^a octob. sub condit. Joanna Cath. Van Praet filia leg. Agidus et Joanne
 Cath. De Bont. Suscep. Petrus Kellinckx et Catharina De Broyen.
- 12^a novemb. Nicolaus Joseph Van Houtbeek filius leg. Jois et Maria De Borch
 Suscep. Nico Laus Van Houtbeek et Maria Van Houtbeek.
- 26^a novemb. Antonia Le Jovin filia leg. Jois Bayt. et Francisca Van den Bosch
 Suscep. Jois Bayt. Van Campenhout et Anna Van der Zaanen.
- 5^a Decemb. Jois Bayt. Van Drogenhout filius leg. Jois et Barbara Deulstas filia leg.
 Suscep. Jois Bayt. Vandem eynde et Maria De Maeschaey.

1768

- 2^a Januarij Sub cond: Maria Anna verbelen filia leg. servatii et Mariae vander Bosche
Suscep: Petrus van den Berge et Maria Anna van den Bosche
- 4^a Januarij Petronilla de Boeck filia leg. Andreae et Annae Paris, suscep:
Jacobus de Boeck et Petronilla Paris.
- 12^a Januarij Sub cond: Joanna Maria Opstal filia leg. Maurici et Barbara de Bouc
Suscep: Petrus Meert et Joa Catharina Peeters.
- 13^a Januarij Sub cond: Joes franciscus de Hertogh filius leg. Josephi et Annae Sille,
Suscep: Joes Sille et Joa de Hertogh
- 22^a Aprilis Sub cond: Clemens Raes filius leg. Maurici et Elizabethae Belde,
Suscep: Clemens Stoffs hujus Ecclesiae vicarius Pastor et Joa Maria Pauwels.
- 2^a Maj Jacoba Calwaerts filia leg. Joes francisci et Annae Fraem, suscep:
Petrus van Gught et Jacoba Kerremans
- 4^a Maj Anna Maria Roelants filia leg. Petri et Mariae Cuypens, suscep:
Petrus Roelants et Anna Maria van Humberck.
- 13 Maj Joa Maria van Mol filia leg. Petri et Catharinae versprecht, suscep:
Joes Ludovicus de Boeck et Joa Maria Pauwels.
- 31 Maj Anna Maria de Smet filia leg. francisci et Annae Ludovicae van Heunhuyck
Suscep: Gihis de Smet et Anna Maria de Boeck.
- 30 Augusti Joes Baptista Lanens sub cond: filius leg. Antonii et Elizabethae Peeters,
Suscep: Joes Lanens et Maria verhelst.
- 27 Augusti Joa Petronilla filia leg. Petri Rongé et Annae Catharinae van Camp,
Suscep: Philippus de Hoerwaechter et Joa Catharina van Camp
- 18 Septembris Anna Theresia filia leg. Laurentii van Schel et Joa de Boeck, suscep:
Adrianus de Boeck et Anna van Humberck
- 26 Septembris Jacobus filius leg. Martini Roelants et Elizabethae van Humberck, suscep:
Jacobus verhelst et Anna van Humberck
- 1^a Octobris Martinus (vanhals) filius leg. Joes Baptiste et Catharinae Roelants, suscep:
Martinus Roelants et Anna Joa van Campenhout
- 12 Octobris + Adrianus de Raedemaeker filius leg. Petri et Annae van Praet, suscep:
Adrianus de Raedemaeker et Maria van Praet
- 5^a Gbris Petrus van Praet filius leg. Joes et Mariae de Moor, suscep:
Petrus van Mol et Joa de Boeck

- 24 jbris. Petrus Bogemans filius leg. jōis et Catharinae de Nadenmaecker, suscep.
Petrus de Nadenmaecker et Catharina Bogemans
- 18 decembris joā de Bont filia leg. Pauli et Catharinae Lanens, suscep.
joā Lanens et Gilijs van Praet
- 20 xbris joēs franciscus van Huumbeech filius leg. jōis et Mariae de Boeck, suscep.
joēs franciscus de Huumbeech et Catharina van Huumbeech

Anno 1769

- 3^a januarii Joēs Bapt. De Bont filius leg. Joannis et Catharinae De Bleser
Suscep. Joēs Bapt. De Bont et Barbara De Bleser
- 11^a jan. joēs franciscus Verbelen filius leg. Joannis et Annae Van Opdenbosch
Suscep. Petrus Verbelen nomine francisci Verbelen et Annae
Mariae De Meester.
- 19 febr. Isabella cornelia De Bruyn filia leg. Michaelis et Joannis
Augustini De Hertogh, suscep. Joannes Cornelius De Bruyn
et Barbara Van Jaengerhof
- 28 febr. joanna filia legitima Josephi De Hertogh et Annae Sillas
Suscep. Joēs Bapt. De Hertogh et joanna Sillas
- 13 Martii Maria Petronilla Lusserechts filia leg. Cornelii et
Annae Mariae Moerenhout, suscep. Petrus Moerenhout
et Maria Anna Van den Bossche
- 20 Martii Joanna Theresia Goelants filia leg. Judoci et
Joannis Van Langenhout, suscep. Martinus Goelants
et joanna Theresia Van Dorselaer.
- 5 april. sub condit. Anna Maria Coppens filia leg. Judoci et Joannis
Coppens conjugum suscep. Petrus Kemant et Anna
Maria Coppens.
- 8 april. Isabella Joanna Peeters filia leg. Judoci et Joannis De Groef
Suscep. Judocus ysters et joanna Maria De Hertogh.
- 26 april. joanna De Baeyer filia leg. Petri et Mariae Van Buggenbont.
Suscep. Jacobus Datoels et Joanna De Hengenaer. moet zijn
VERDICT
- 20 junii Petrus Joannes Van Langenhout filius leg. francisci
et Gilijsz. Van Langenhout conjugum, suscep. volgens
originael
- 13 julii sub condit. Maria Theresia Van Huytvelt filia leg. Gerardi
et Joannis Mariae Moerenhout, suscep. Petrus Verbelen
et Maria Sillas
- 20 julii sub condit. Joēs Henricus Van Opstal filius leg. Petri et
Mariae De Geyp, suscep. Henricus Van Amdersse et
Catharina Verbelen.
- 7 jbris franciscus leger filius leg. Joēs Bapt. et franciscus Vandembosch
Suscep. franciscus De Bont et joanna Lanens.
- 11 octob. Petrus Van Praet filius leg. Gijdijs et Joannis Catharinae De Bont
Suscep. Paulus De Bont et Maria Anna Meyl.

- 17 octobr. Joannes huysego ¹⁷⁶⁹ filius leg. Petri et Catharinae De Coster
 + suscep. Petrus huysego de nomine francisci Murt et annae
 Mariae Verbelen.
- 20 octobr. Anna Theresia van Mel filia leg. Petri et Catharinae vnspecht, suscepunt
 Josephus Meert et Anna Pottenmans
- 24 octobr. joes Josephus Thijz filius leg. Petri et Elizabethae Moederus, suscep.
 joes Baptista van Muylders et Catharina Lantus.
- 25 octobr. joa Theresia de Smet filia leg. Francisci et Annae Ludovica van Hemelrijck, suscep.
 agydius de Smet nomine jois de Smet et joa Theresia van Hemelrijck
- 27 octobr. joannes et joa Catharina van Buggenhout gemini filii leg. judoci et Catharinae Loenders ^{anno?} **LOENAERTS**
 joannes suscepunt Cornelius van Buggenhout nomine jois Loenders et Anna Hofman, **volgma**
 joannem Catharinam suscepunt joes de Loos et joa Catharina van Camp. **origine**
- 12 decembris Petrus Antonius de Roos filius leg. jois Baptista et joa Maria Boguerts, suscep.
 Petrus Boguerts et Catharina van Buggenhout **akke**
LOENDERS
 is ichter
 de jurate
 manava
- Anno 1770
- 2 januarij Pachtius van Aken filius leg. joannis et Mariae Theresiae Claessens, suscep.
 Pachtius Grooten et joanna van Aken
- 5 januarij Maria Josepha Roelants filia leg. Michaelis et Mariae Annae Linnerechts, suscep.
 judocus Roelants et Anna Maria Moerenhout
- 15 januarij Petrus Aes filius leg. Henrici et Elizabethae Beldt, suscep. Petrus Aes et Elizabetha Buijlaerts
- 30 januarij Anna Maria Verbelen filia leg. jois et Catharinae de Loet, suscep. jois Boguerts
 nomine Petri Boguerts et Anna Maria van Asteke
- 25 februarij Henricus van Hünbeeck filius leg. jois et Mariae de Boeck, suscep. Henricus Theres
 et Johanna de Boeck
- 26 februarij joa Catharina Lantus filia leg. Antoni et Elizabethae Peeters, suscep.
 Petrus Boguerts et Catharina Lantus.
- 9 Aprilis Anna Maria Van Schel filia leg. Laurentii et Joannis De Boeck
 suscep. jois Van Hünbeeck et Anna Janderglancken
- 20 Aprilis Anna Maria Verbelen filia leg. Henrici et Annae De Dont.
 suscep. Henricus De Cuyper et Maria Van Den Gossche
- 7 Junii Barbara De Dont filia leg. Pauli et Barbara Jacobs
 suscep. Martinus et Barbara Roelants.
- 11 Junii sub audit. franciscus de Dont filius leg. francisci et Elizabethae Van Raet
 suscep. franciscus Roelants et Maria Anna Wullemans.
- 22 Junii joa Cath. van Buggenhout filia leg. Jois et Barbara De Maeschalek
 suscep. joes Bapt. de Maeschalek et Catharina van Buggenhout
- 2 Julii joanna Boguerts filia leg. judoci et Annae Mariae Verdoordt.
 suscep. Petrus Verelst et joanna Verdoordt.
- 17 Julii Barbara te Suint gemini. Petrus Philippus, et sub conditione.
 franciscus, filii legitimi petri de rademacker et Annae Van praet.
 conjugum suscep. petrus Alys et Cath. Verdoordt; franciscus
 Judaparnus. Joannis Boguerts et Cornelia Thowas.

“HET IS NIET EENVOUDIG OM TE CHECKEN OF U VOOR ALLES WEL OP DE GOEDE MANIER VERZEKERD BENT, MAAR EEN MAKELAAR DIE AAN UW KANT STAAT WIL DAT GRAAG SAMEN MET U DOEN”

N.V. ZAKENKANTOOR BOGAERTS

Boechtstraat 15 - 1860 MEISE

Tel. (02) 269 99 70 - Fax (02) 269 93 17

CDV nr : 13209

VERZEKEREN AAN DE KANT VAN DE KLANT

DIT KWALITEITSMERK BETEKENT DAT WE ALS MAKELAAR ERKEND EN ONAFHANKELIJK ZIJN, EN DAT WE DE STRENGE NORMEN VAN ETHIEK, EFFICIENCY EN OPLEIDING HOOG IN ONS VAANDEL DRAGEN.

Leef uw leven.

Wij beschermen.

VERZEKEREN

Ooit over nagedacht waar het echt om gaat in het leven? Voor de een is het een glanzende loopbaan. Voor de andere is het de schaterlach van een kind. Soms noemen we het geluk, soms ben je er gewoon voor geboren. Waar het vooral om gaat, is dat het duurzaam is. En dat beschermen wij. Vanaf het moment dat u er over droomt. Zo kan u er vooral intens en lang van genieten.

**FORTIS
BANK**